

*Empowered lives.
Resilient nations.*

Raport de evaluare

a implementării Legii,
Strategiei și Planului
de acțiuni cu privire
la protecția datelor cu
caracter personal

Iulie 2016

Raportul „Evaluarea implementării Legii, Strategiei și Planului de Acțiuni cu privire la Protecția Datelor cu Caracter Personal” a fost elaborat de Veronica Mocanu, în cadrul Proiectului „Consolidarea guvernării parlamentare în Moldova” finanțat de Guvernul Suediei și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). Opiniile exprimate în acest document aparțin autoarei și nu reprezintă neapărat opiniile instituțiilor menționate.

Design: **Bons Offices**

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Raport de evaluare a implementării Legii, Strategiei și Planului de acțiuni cu privire la protecția datelor cu caracter personal / întocmit de Mocanu Veronica ; PNUD Moldova. – Chisinau : S. n., 2016 (Tipogr. “Foxtrot”). – 55 p.

Apare cu suportul financiar al Guvernului Suediei. – 150 ex.

ISBN 978-9975-89-039-7.

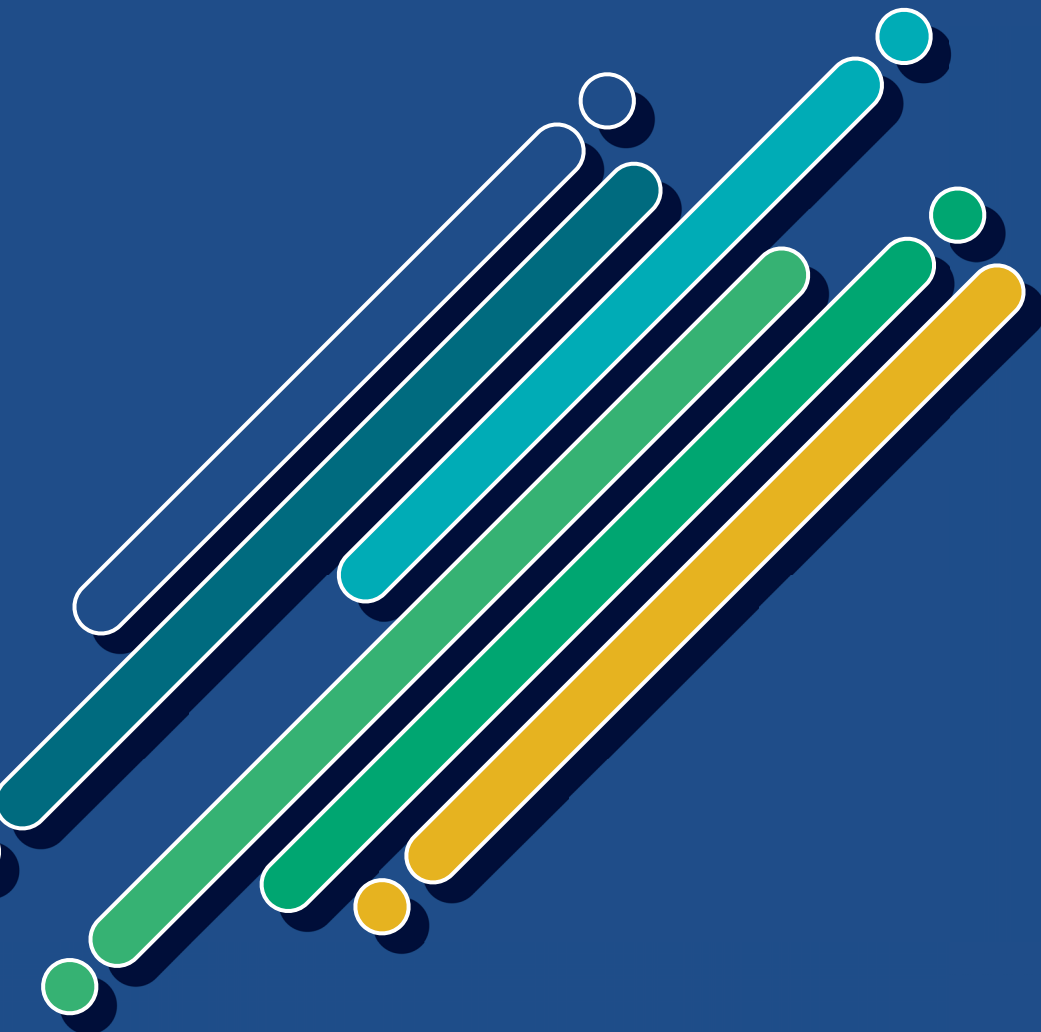
342.72/.73(478)(047)

R 25

Cuprins

Introducere	6
1. Implementarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal	10
1.1 Evaluarea implementării condițiilor legale de bază în cazul stocării, prelucrării și utilizării datelor cu caracter personal	10
1.2. Evaluarea implementării mecanismelor de obținere a consimțământului în cazul demarării activităților de prelucrare a datelor cu caracter personal	12
1.3. Evaluarea activității de control și supraveghere în domeniul protecției datelor cu caracter personal	13
1.4. Evaluarea realizării și exercitării drepturilor și atribuțiilor Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	17
1.5. Evaluarea procesului de tragere la răspundere pentru încălcările din domeniul protecției datelor cu caracter personal	19
1.6. Evaluarea procedurilor de tragere la răspundere penală	22
1.7. Evaluarea procedurilor de tragere la răspundere civilă	23
2. Evaluarea executării Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013–2018, aprobat prin Legea nr. 229 din 10 octombrie 2013	26
3. Tendințe la nivel internațional și național	36
4. Deficiențe constatate	38
5. Recomandări	48
5.1. La nivelul instituțional al Parlamentului Republicii Moldova	48
5.2. În procesul de creație legislativă	49
5.3. Recomandări generalizate	49

Introducere

INTRODUCERE

IMPLEMENTAREA LEGISLAȚIEI PRIVIND PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

EVALUAREA EXECUTĂRII PLANULUI DE ACȚIUNI PRIVIND IMPLEMENTAREA STRATEGIEI NAȚIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI DATELOR CU CARACTER PERSONAL PENTRU ANII 2013–2018, APROBAT PRIN LEGEA NR. 229 DIN 10 OCTOMBRIE 2013

TENDINȚE LA NIVEL INTERNAȚIONAL ȘI NAȚIONAL

DEFICIENȚE CONSTATATE

RECOMANDĂRI

Introducere

Dreptul la viață privată este expres prevăzut în Constituția Republicii Moldova, prin consacrarea sa în Articolul 28, care prevede că “statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată”. La fel ca și în practica internațională, dreptul la respect pentru viață intimă, familială și privată include în sine și dreptul la protecția datelor cu caracter personal. Mai mult decât atât, în vederea oferirii unor garanții clare și exercitabile, la 15 februarie 2007 a fost aprobată prima lege privind protecția datelor cu caracter personal¹. Acel act legislativ definea domeniul de aplicare, noțiunile principale și cerințele de bază în procesul de prelucrare a datelor cu caracter personal, stabilind regimul de confidențialitate și securitate pentru prelucrarea datelor cu caracter personal și condițiile pentru transferul transfrontalier al datelor cu caracter personal. Cadrul legal aprobat prevedea și instituirea Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal ca autoritate de supraveghere și control.

Ulterior, în vederea perfecționării cadrului legislativ național și pentru a asigura implementarea Directivei 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, pe data de 8 iulie 2011 a fost adoptată Legea Nr. 133² privind protecția datelor cu caracter personal în versiune nouă, fapt ce a permis eliminarea, în mare parte, a discrepanțelor între legislația europeană și cea națională.

Deși de la adoptarea noii legi privind protecția datelor cu caracter personal a trecut o perioadă de 5 ani, constatăm, totuși, un șir de restanțe în ceea ce privește implementarea ei.

În aceste condiții, pentru a redresa situația, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a intervenit cu un demers către PNUD Moldova, prin care a solicitat realizarea unui raport cu privire la evaluarea gradului de implementare a Legii nr.133 din 08.07.2011, a Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013–2018 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia, aprobat prin Legea nr.229 din 10.10.2013.

Protecția datelor cu caracter personal este un domeniu esențial al tuturor formelor de activitate, atât publice, cât și private. Astfel, pentru a stabili gradul de implementare a normelor privind protecția datelor cu caracter personal, în vederea formării unei imagini de ansamblu și având în vedere caracterul de autoritate și asigurarea reprezentativității pe domenii, au fost evaluate următoarele instituții: *Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Ministerul Justiției, Comisia Electorală Centrală, Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Ministerul Economiei.*

Conform metodologiei propuse, au fost elaborate și prezentate spre completare autorităților publice și private chestionare de evaluare individuală a gradului de implementare a legii, au fost audiate în ședința Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică instituțiile responsabile de promovarea pe domenii a protecției datelor cu caracter personal, au fost audiate obiecțiile Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, s-au analizat practicile instituțiilor vizate, raportate la cerințele legale în vigoare, și s-au identificat problemele.

(1) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=324657>

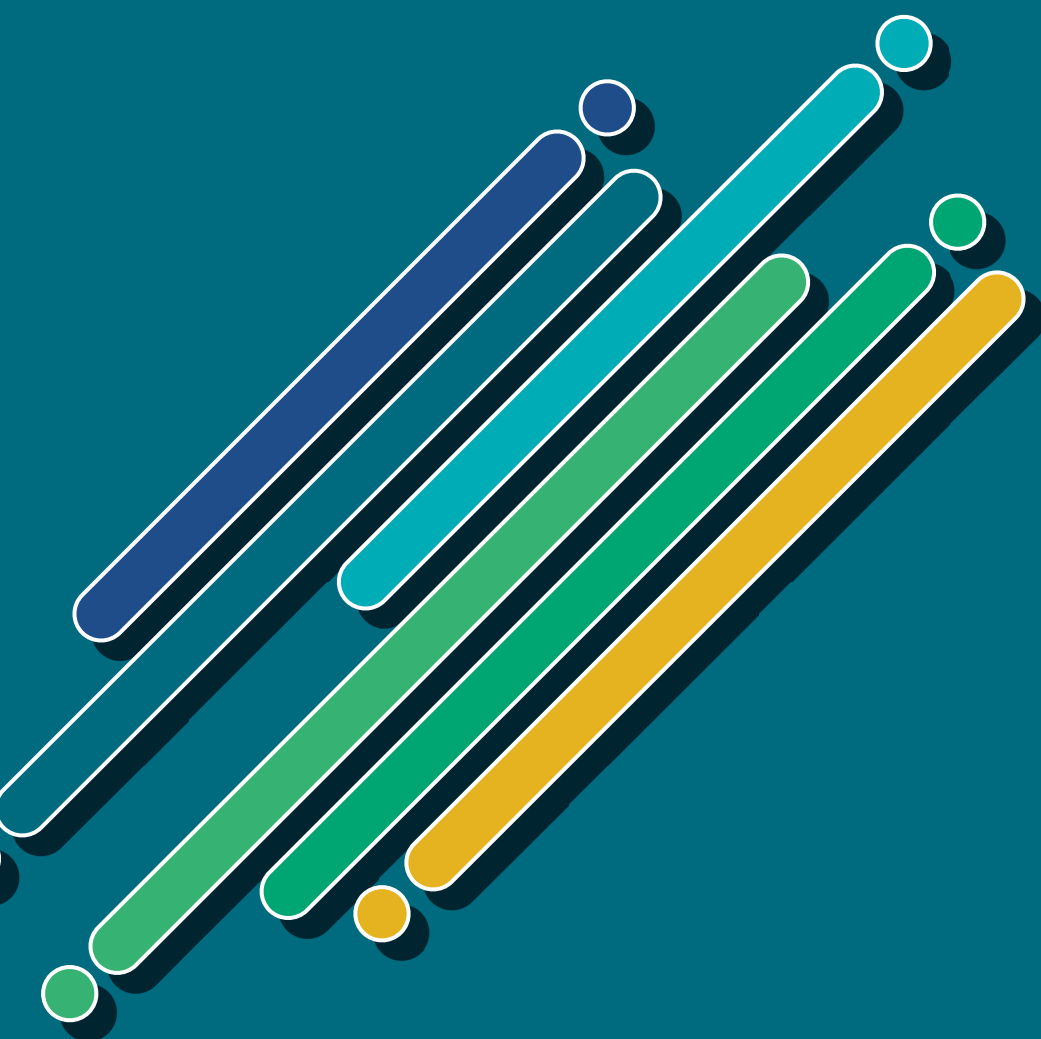
(2) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=340495>

În rezultat, studiindu-se legislația națională și practicile internaționale, s-au formulat concluzii și recomandări de implementare.

Raportul conține comentarii și recomandări asupra următoarelor chestiuni:

- Evaluarea implementării Legii nr. 133;
- Evaluarea implementării Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal în perioada 2013-2016 și a implementării Planului de acțiuni anual;
- Evaluarea implementării Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal în perioada 2013-2016.

1 Implementarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal

INTRODUCERE

IMPLEMENTAREA LEGISLAȚIEI PRIVIND PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

EVALUAREA EXECUTĂRII PLANULUI DE ACȚIUNI PRIVIND
IMPLEMENTAREA STRATEGIEI NAȚIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI DATELOR
CU CARACTER PERSONAL PENTRU ANII 2013–2018,
APROBAT PRIN LEGEA NR. 229 DIN 10 OCTOMBRIE 2013

TENDINȚE LA NIVEL INTERNAȚIONAL ȘI NAȚIONAL

DEFICIENȚE CONSTATATE

RECOMANDĂRI

1. Implementarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal

1.1 Evaluarea implementării condițiilor legale de bază în cazul stocării, prelucrării și utilizării datelor cu caracter personal

Comentarii:

Articolul 4 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal stabilește condițiile legale de bază care urmează a fi implementate de operatori în cazul în care aceștia intenționează să demareze sau realizează deja acțiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal. Astfel, înainte de a iniția o activitate de prelucrare, operatorii de date cu caracter personal (se consideră drept operator orice persoană fizică sau juridică care realizează activități de prelucrare a datelor cu caracter personal în alte scopuri decât cele personale. Calitatea de operator este dobândită din momentul realizării activității de prelucrare, și nu din momentul notificării CNPDPCP) sunt obligați să se asigure că activitatea de prelucrare care urmează să o realizeze este una corectă și conform prevederilor legii. Operatorii care realizează activități de prelucrare a datelor cu caracter personal până la data intrării în vigoare a Legii nr. 133 sunt obligați să-și revizuiască mecanismele de prelucrare în așa fel încât acestea să fie corecte și în conformitate cu prevederile legii.

Evaluând implementarea criteriului de corectitudine și legalitate de către operatorii naționali de date cu caracter personal, constatăm că, de fapt, mulți dintre ei nu percep sensul acestei cerințe legale, considerând-o drept una exclusiv formală. Însă, implementarea acestui principiu în activitatea de prelucrare a datelor cu caracter personal ar contribui la ridicarea ni-

velului de asigurare a protecției datelor cu caracter personal și la asigurarea corectă a limitei dintre cerințele legate de asigurarea accesului la informație și protecția datelor cu caracter personal. Astfel, în sensul practicilor internaționale, prelucrarea datelor cu caracter personal, în condiții legale, implică, de fapt, obligația operatorilor de a prelucra datele cu caracter personal, respectând condițiile legale prescrise, inclusiv obligația de notificare a CNPDPCP. În cazul Republicii Moldova, constatăm că doar un număr foarte mic de operatori respectă condițiile legale atunci când realizează activități de prelucrare a datelor cu caracter personal. Potrivit datelor de la CNPDPCP, de la intrarea în vigoare a legii și până în prezent, doar 719 operatori au notificat autoritatea de control despre activitățile de prelucrare. Acest număr de operatori este infim, dacă e raportat la numărul total de întreprinderi și instituții publice ce prelucrează date cu caracter personal.

Cât privește prelucrarea corectă a datelor cu caracter personal, această normă este mai mult legată de aspectul deontologic, de responsabilitatea operatorului și de titlul de excepție a prelucrării datelor cu caracter personal. Logica acestei norme se datorează faptului că prelucrarea datelor cu caracter personal este o necesitate pentru operator, acesta având nevoie de realizarea unor astfel de operațiuni pentru eficientizarea activității prestate. Astfel, se va considera că în realizarea activităților de prelucrare, operatorul trebuie:

- Să fundamenteze temeiuri legale în contextul demarării activităților de colectare și utilizare a datelor cu caracter personal;
- Să nu utilizeze datele în moduri care ar avea efecte negative și nejustificate asupra subiecților vizați;
- Să fie transparent și cu privire la modul în care intenționează să utilizeze datele și să ofere persoanelor fizice notificări de confidențialitate corespunzătoare atunci când colectează datele lor cu caracter personal;

- Să gestioneze datele personale într-o manieră predictibilă pentru subiecți și să nu efectueze operațiuni ilegale asupra acestora.

În vederea impulsivării procesului de dezvoltare a unui mecanism corect de prelucrare, practica internațională arată că operatorii dezvoltă ghiduri de prelucrare a datelor cu caracter personal sau cărți de bune practici dezvoltate instituțional, în care se indică ce este permis să se realizeze în contextul activităților de prelucrare și ce este interzis.

Articolul 4 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal mai stabilește că datele cu caracter personal, care fac obiectul prelucrării, trebuie să fie colectate în scopuri determinate, explicite și legitime, iar ulterior să nu fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri. La acest capitol, activitatea operatorilor naționali prezintă un șir de rezerve, care se datorează, în special, activității de colectare a datelor în mod excesiv și fără existența unui scop legal predeterminat. Exemple în acest sens pot servi colectarea datelor despre veniturile părinților în instituțiile de învățământ, colectarea de către instituțiile medicale a datelor despre locul de muncă, colectarea excesivă a copiilor de pe buletinele de identitate, în special, în sfera bancară, telecomunicații, angajări în domeniul public sau cel privat (etapa de selecție), copia certificatelor de naștere ale copiilor în contextul angajării.

La fel, nu toți operatorii și-au reformulat chestionarele de admitere, angajare sau accedere în funcție în concordanță cu cerințele prezentei legi: instituțiile de învățământ și cele medicale continuă să colecteze informații despre originea etnică, socială, fără ca să aibă prestabilit vreun scop legitim în acest sens.

De asemenea, subiecții vizați nu sunt informați despre perioada de stocare a datelor furnizate și despre soarta ulterioară a acestora, precum și despre posibila cesionare a datelor cu caracter personal, problemă care este identificată, în

special, la companiile ce colaborează cu întreprinderi de încasare a datoriilor.

Evaluând gradul de implementare a condițiilor legale de bază în contextul activității de protecție a datelor cu caracter personal în sectorul public, constatăm și aici un șir de restanțe. Nu toate instituțiile publice au notificat CNPDCP despre activitățile de prelucrare efectuate, iar cele care au notificat CNPDCP, au obținut autorizări, în special, pentru registrele salariaților, supravegherea video a instituției și registrele cu informație contabilă, iar registrele ce includ date despre cetățeni rămân în sfera ilegalității. Bunăoară, dacă e să ne referim la sistemele informaționale notificate de instanțele de judecată, nicio instanță nu a notificat vreun sistem informațional ce s-ar referi la justițiabili, toate se referă la organizarea internă a instanței și la personal. În domeniul medical, nicio instanță nu a înregistrat vreun sistem informațional ce s-ar referi la pacienți. În domeniul educației, marea majoritate a instituțiilor de învățământ au înregistrat doar sistemele informaționale interne, fără ca să obțină autorizarea pentru sistemele informaționale cu date despre elevi.

Recomandări:

1. Dat fiind numărul mic al operatorilor care au dezvoltat măsuri de implementare a condițiilor de bază, impuse de Legea nr. 133, se recomandă a se mări sancțiunea pentru neglijarea obligației imperative prevăzute de prevederile art. 74¹ Cod Contravențional de notificare a Centrului sau de obținere a autorizării în cazul în care aceasta este obligatorie, precum și prelucrarea datelor cu caracter personal de un operator neînregistrat în modul stabilit. La moment, respectiva contravenție se sancționează cu amendă de 150 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice; cu amendă de la 150 la 300 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere; cu amendă de la 200

la 500 de unități convenționale, aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an. În practica internațională, însă, odată cu adoptarea noilor modificări, se recomandă a se stabili amenzi în cuantum de 4% din cifra de afaceri a întreprinderii.

2. De asemenea, în vederea impulsivării conformării față de cadrul legal, se recomandă majorarea numărului activităților de control realizate de Centru, dar și majorarea statelor de personal cu atribuirea de responsabilități zonale: zona sud, centru, nord.
3. Emiterea Deciziei de către Centru privind obligarea operatorilor de a publica în incinta sediilor informații privind activitatea de prelucrare și protecție a datelor cu caracter personal, realizată de către aceștia.
4. Emiterea Deciziei de către Centru privind obligarea operatorilor de a realiza activități anuale de instruire a personalului privind practicile de asigurare a protecției datelor cu caracter personal.
5. Neimplementarea condițiilor legale de bază se datorează și atitudinii pasive a organelor de control de ramură. Astfel, se recomandă organelor de control de ramură ca împreună cu CNPDCP să realizeze auditul sistemelor informaționale din subordine și a operatorilor care gestionează sisteme informaționale ce conțin date cu caracter personal, cu elaborarea în privința acestora a prescripțiilor de implementare.

1.2. Evaluarea implementării mecanismelor de obținere a consimțământului în cazul demarării activităților de prelucrare a datelor cu caracter personal

Comentarii:

Conform prevederilor art. 5 al Legii nr. 133, prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează cu consimțământul subiectului datelor cu caracter personal. Consimțământul subiectului datelor cu caracter personal nu este cerut în cazurile în care prelucrarea este necesară pentru: executarea unui contract la care subiectul datelor cu caracter personal este parte sau pentru luarea unor măsuri înaintea încheierii contractului, la cererea acestuia; îndeplinirea unei obligații care îi revine operatorului conform legii; protejarea vieții, integrității fizice sau a sănătății subiectului datelor cu caracter personal; executarea sarcinilor de interes public sau care rezultă din exercitarea prerogativelor de autoritate publică cu care este investit operatorul sau terțul căruia îi sunt dezvăluite datele cu caracter personal; realizarea unui interes legitim al operatorului sau al terțului căruia îi sunt dezvăluite datele cu caracter personal, cu condiția ca acest interes să nu prejudicieze interesele sau drepturile și libertățile fundamentale ale subiectului datelor cu caracter personal; scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică, cu condiția ca datele cu caracter personal să rămână anonime pe toată durata prelucrării.

Conceptul de consimțământ este legat, în mod tradițional, de ideea potrivit căreia persoana vizată trebuie să dețină controlul asupra modului în care sunt utilizate datele sale. Din perspectiva drepturilor fundamentale, controlul exercitat prin consimțământ este un concept important.

În același timp și din aceeași perspectivă, decizia unei persoane de a accepta o anumită operațiune de prelucrare a datelor ar trebui să facă obiectul unor cerințe riguroase, întrucât, prin decizia sa, persoana respectivă poate renunța la un drept fundamental.

Pentru a fi valabil, consimțământul trebuie să fie informat. Aceasta înseamnă că, în momentul solicitării consimțământului, persoana vizată trebuie să fie în posesia tuturor informațiilor necesare și că aceste informații trebuie să vizeze aspectele de fond ale operațiunii de prelucrare căreia consimțământul trebuie să-i confere caracter legal.

Evaluând practica operatorilor naționali în contextual obținerii consimțământului, constatăm că aceasta este încă una destul de confuză, fie că nu este implementată deloc de autoritățile publice, acestea ascunzându-se în spatele normei ce indică excepțiile de la obținerea consimțământului, fie că este implementat în situații în care, de fapt, obținerea acestuia nu este necesară, de exemplu la documentarea unui dosar de contravenție Poliția Rutieă solicită obținerea consimțământului la prelucrarea datelor cu caracter personal.

Însă atunci când operatorii de date cu caracter personal dezvoltă mecanisme de prelucrare a datelor cu caracter personal, acestea ar trebui să prevadă expres și modalități de obținere a consimțământului subiectului referitor la eventuala prelucrare de date cu caracter personal.

De asemenea, conform prevederilor art. 5 a Legii nr. 133 consimțământul privind prelucrarea datelor cu caracter personal poate fi retras în orice moment de către subiectul datelor cu caracter personal, însă nu toți operatorii dezvoltă mecanisme de retragere a consimțământului și nu informează despre această posibilitate subiectul.

Cu probleme în acest sens se confruntă subiecții protecției datelor cu caracter personal, în special în cazurile includerii informației despre sine în registrele publice, atunci când informația este colectată de la subiectul vizat și acesta nu este informat despre persoanele ce vor avea acces la această informație, despre posibilele consecințe și dreptul de opoziție. O astfel de problemă este includerea informației și acordarea accesului către terți prin abonament la

Registrul de stat al populației, neacordându-se cetățeanului dreptul de a-și manifesta consimțământul asupra acordării accesului terților la informația despre sine, la registrul de stat al bunurilor imobile și la Registrul de stat al uni-tăților de drept privind întreprinderile înregis-trate.

Recomandări:

1. Se recomandă operatorilor să dezvolte mecanisme clare de obținere a consimțământului cu privire la activitatea de prelucrare a datelor cu caracter personal și mecanisme de retragere a consimțământului eliberat anterior cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal, precum și să asigure informarea subiecților vizați despre posibilitatea retragerii consimțământului.
2. Se recomandă CNPDCP să verifice periodic implementarea de către operatori a mecanismului de obținere a consimțământului declarant la obținerea autorizării de prelucrare a datelor cu caracter personal.

1.3. Evaluarea activității de control și supraveghere în domeniul protecției datelor cu caracter personal

În conformitate cu prevederile art. 1 pct. 2 din Protocolul adițional la Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, cu privire la autoritățile de control și fluxul transfrontalier al datelor cu caracter personal, autoritățile de control își exercită atribuțiile sale în deplină independență. Raportând această normă la prevederile legislației naționale, menționăm că, potrivit art. 19 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal³, Centrul Național pentru

(3) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=340495>

Protecția Datelor cu Caracter Personal acționează în condiții de imparțialitate și independență. În aceeași ordine de idei, potrivit Legii nr. 182 din 10 iulie 2008 cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, structurii, efectivului-limită și a modului de finanțare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal⁴, Centrul, este o autoritate publică autonomă, independentă și imparțială față de alte autorități publice, persoane fizice și juridice, care își exercită atribuțiile ce îi sunt date în competență prin Legea privind protecția datelor cu caracter personal. În acest sens, statutul autorității este în deplină concordanță cu prevederile tratatului internațional menționat mai sus, Republica Moldova respectând întru totul cerințele legislației internaționale.

În partea ce ține de activitatea de control, analiza Rapoartelor anuale ale Centrului⁵ oglindesc în deplină măsură activitățile de control și supraveghere în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

În continuare vom reda informațiile colectate de la prima sursă pentru a trece în revistă evoluțiile la acest capitol. Astfel, potrivit Raportului Centrului pentru anul 2015, monitorizarea respectării legislației cu privire la protecția datelor cu caracter personal și verificarea legalității prelucrării datelor cu caracter personal, în cadrul activității desfășurate în vederea soluționării plângerilor și sesizărilor primite, în scopul asigurării aplicării principiilor de protecție a datelor de către operatori și persoane împuternicite de către aceștia, este unul din principalele obiective ale Autorității naționale de control al prelucrărilor de date cu caracter personal.

În acest sens, pe parcursul anului 2015 s-a atestat o creștere substanțială a numărului de controale efectuate de Centru asupra conformității

prelucrării de date cu caracter personal cu prevederile Legii privind protecția datelor cu caracter personal. Astfel, în perioada de referință, au fost înregistrate 618 materiale de control, dintre care 87 - inițiate din oficiu în baza autosesizării, și 531 - inițiate în cadrul soluționării plângerilor și sesizărilor primite spre examinare, în conformitate cu prevederile art. 27 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal.

În funcție de specificul fiecărui caz, Centrul a pus în aplicare diferite metode de colectare a materialelor probante (foto, video, audio), precum și unele măsuri de simulare a producerii unor incidente de securitate, care, ulterior, fiind supuse controlului judecătoresc, au fost apreciate drept legale. Majoritatea controalelor au fost finalizate cu: constatarea încălcării principiilor de protecție a datelor cu caracter personal sau constatarea lipsei unor astfel de încălcări; autorizarea sau refuzul autorizării anumitor operațiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal; sancționarea operatorilor de date cu caracter personal și/sau oferirea instrucțiunilor de rigoare în vederea aducerii operațiunilor de prelucrare a acestor date în conformitate cu prevederile Legii. În rezultatul controalelor, în circa 80 la sută din deciziile emise au fost constatate încălcări ale prevederilor legale din domeniul protecției datelor cu caracter personal, în 65 la sută din solicitări a fost refuzată autorizarea prelucrărilor de date cu caracter personal. În funcție de circumstanțe și de gravitatea încălcărilor, s-au dispus măsuri de constrângere, cum ar fi încetarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal - 8 cazuri, suspendarea acestor operațiuni - 4 cazuri.

De asemenea, potrivit informațiilor publicate de Centru, au fost identificate următoarele domenii în care intervenția autorității a fost solicitată cel mai frecvent: sănătate, activitatea partidelor politice, sectorul judecătoresc, domeniul financiar, sectorul tehnologiilor informaționale, activitatea organelor de drept.

(4) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=328727>

(5) <http://datepersonale.md/md/rapoarte/>

Comentarii:

Analiza rapoartelor statistice prezentate anual de Centru denotă o creștere esențială a numărului controalelor efectuate de autoritate, fapt ce demonstrează de la sine implicarea acesteia practic în toate segmentele economiei în care sunt prelucrate date cu caracter personal. Totuși, în unele sectoare, cum ar fi comunicațiile electronice, implicarea prin efectuarea controalelor este încă insuficientă (a se vedea cazul "StarNet Soluții" SRL)⁶.

Recomandări:

Domeniile supuse controalelor trebuie să fie prioritizate de Centru în funcție de categoriile de date cu caracter personal prelucrate, și nu de caracterul sporadic al petițiilor și plângerilor adresate de subiecții datelor cu caracter personal sau de incidentele de securitate produse. Astfel, se impune necesitatea efectuării unei analize ample a categoriilor de date cu caracter personal prelucrate într-un sector sau altul și includerea operatorilor de date cu caracter personal, care activează în aceste sectoare, într-un plan anual al controalelor. Ar fi recomandabil identificarea celor mai mari operatori de date cu caracter personal.

Organizarea și funcționalitatea Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal

Efectivul-limită al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal este de 21 de unități, potrivit Legii nr. 182 din 10 iulie 2008.

Centrul are următoarea structură:

(6) <http://datepersonale.md/file/Raport/Raport2015FINs.pdf> (pag. 8)

Centrul a fost creat ca urmare a adoptării legislației naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal, constituindu-se ca parte integrantă a sistemului de control într-o societate democratică și ca garant al apărării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor fizice, în special a dreptului la viața privată.

Centrul a început să-și exercite atribuțiile la finele lunii aprilie 2009, după suplinirea parțială a statelor de personal. Dar a fost nevoie să înceapă de la zero, spre deosebire de alte țări, unde autoritatea respectivă fost creată pe baza resurselor logistice și a specialiștilor din cadrul Centrelor pentru Drepturile Omului. De exemplu, în România Autoritatea Națională s-a creat pe baza a 19 funcționari din cadrul instituției Avocatului Poporului, fapt ce a asigurat o continuitate a activității și o reprezentare calitativă cu specialiști calificați.

În pofida efectivului-limită redus al autorității, pe parcursul anilor se constată o întărire esențială a rolului Centrului în societate, fapt ce poate fi confirmat prin multiplele activități desfășurate și evaluările pozitive de care se bucură Republica Moldova din partea experților europeni în domeniu.

Menționăm, în context, semnarea Acordului de cooperare cu EUROJUST, care fost posibilă numai după evaluarea de către experții UE a funcționării cadrului legislativ național în domeniul protecției datelor cu caracter personal, activității de combatere a crimei organizate și cooperării internaționale în materie penală. Un alt indiciu important în acest sens este semnarea Acordului de Cooperare Operațională și Strategică dintre Republica Moldova și EUROPOL.

Totuși, analiza competențelor Centrului a scos la iveală o lacună esențială: nu există un mecanism eficient de control al legalității prelucrării datelor cu caracter personal în procesul de urmărire penală, în activitatea specială de investigație, dar și în ceea ce privește procedurile de acoperire a secretului de stat. Și asta în pofida

faptului că prevederile Convenției pentru protecția persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal se aplică și celor trei domenii enunțate.

Acest fapt a fost semnalat de Centru în rapoartele sale de activitate pe anii 2011-2015, rapoarte care arată că autoritatea are nevoie stringentă de o suplینire a efectivului său, iar temei pentru asta este creșterea volumului de muncă necesar pentru implementarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal. Aici trebuie de menționat pachetul legislativ elaborat de Centru, plasat pe pagina oficială http://datepersonale.md/md/transp_consult/ și prin care se urmărește întărirea capacităților instituționale, un fapt binevenit care urmează a fi susținut de puterea executivă și legislativă.

În altă ordine de idei, este de reținut faptul că, din momentul adoptării de către Parlamentul Republicii Moldova a Hotărârii nr. 36 din 21 martie 2014 privind încetarea calității de director adjunct al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, nu a fost angajată o altă persoană în această funcție-cheie. În acest sens, considerăm necesar să atragem atenția organului abilitat cu competența de desemnare a directorului-adjunct al Centrului asupra necesității intervenirii în această chestiune importantă pentru asigurarea funcționalității depline a autorității.

Comentarii:

Deși Centrul încearcă să facă față volumului de muncă și responsabilităților sale legale, numărul insuficient de personal are un impact crucial asupra activității la nivel de țară, iar în unele cazuri ambiguitatea prevederilor legislației privind protecția datelor cu caracter personal în raport cu unele norme speciale din alte domenii face imposibilă intervenția efectivă a autorității.

Recomandări:

1. Susținerea Centrului în procesul de promovare a pachetului legislativ, elaborat de autoritate.
2. Examinarea oportunității privind asumarea integrală a declarațiilor Republicii Moldova, formulate la Convenția pentru protecția persoanelor, referitoare la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, prin Legea nr. 271 din 07 noiembrie 2013⁷.

1.4. Evaluarea realizării și exercitării drepturilor și atribuțiilor Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal

Evaluarea activității în timp a Centrului evidențiază două aspecte generice prin care poate fi caracterizată funcționarea autorității: 1) promovarea domeniului privind protecția datelor cu caracter personal prin informarea, instruirea activă a operatorilor de date cu caracter personal, elaborarea și modificarea cadrului legislativ și 2) efectuarea controalelor legalității operațiunilor de protecție a datelor cu caracter personal, inclusiv prin aplicarea măsurilor punitive prevăzute de lege.

În opinia noastră, niciunul dintre aceste două aspecte nu este mai important decât celălalt. Astfel, pentru atingerea rezultatului scontat, se conturează necesitatea aplicării ambelor procedee simultan, adică informarea societății și a operatorilor de date cu caracter personal despre riscurile ce le prezintă operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal pentru dreptul la viață intimă familială și privată a persoanei și efectuarea unui control riguros asupra respectării principiilor de protecție a datelor cu caracter personal.

Pe parcursul anilor 2009-2015, coraportul dintre activitățile de control și activitățile de informare și educare a societății civile a fost diferit, iar în ultima perioadă efectuarea controalelor prevalează.

Potrivit Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013–2018, aprobată prin Legea nr. 229 din 10 octombrie 2013, elementul-cheie este informarea și educarea populației în spiritul unei atitudini grijului față de datele cu caracter personal.

Menționăm, în context, spot-ul publicitar "Protejează-ți datele cu caracter personal", care a fost difuzat de posturile de televiziune cu acoperire națională.

Totodată, este apreciată și activitatea de elaborare și adoptare a cadrului normativ subordonat legii, cum ar fi:

- Regulamentul privind controlul legalității prelucrărilor de date cu caracter personal;
- Decizia privind încetarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal prin intermediul tehnologiei *Common Object Interface*, în privința unor categorii de subiecți de date cu caracter personal, efectuate de către utilizatorii autorizați ai Registrului informației criminalistice și criminologice;
- Decizia privind încetarea de către partidele politice a operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal care vizează subiecții ce nu sunt membri ai acestor formațiuni, cu excepția situațiilor bazate pe existența consimțământului subiectului datelor cu caracter personal;
- Decizia privind încetarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal efectuate în baza contractelor de prestare a serviciilor informaționale prin intermediul SIC "Acces-web" către toate entitățile beneficiare, care prelucrează date cu caracter

(7) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=350521>

personal contrar prevederilor Legii privind protecția datelor cu caracter personal;

- Decizia privind stabilirea cazurilor în care nu este necesară autorizarea transmiterii transfrontaliere a datelor cu caracter personal;
- Decizia privind aprobarea formularului tipizat de informare privind efectuarea supravegherii prin mijloace video;
- Instrucțiuni privind prelucrarea datelor cu caracter personal în procesul electoral;
- Instrucțiuni privind prelucrarea datelor cu caracter personal în sectorul polițienesc;
- Instrucțiuni privind prelucrarea datelor cu caracter personal în sectorul educațional.

În acest context, realizarea atribuției Centrului de a elabora instrucțiuni și de a emite ordine în domeniul său de competență este realizată, în opinia noastră, suficient, deși necesită în continuare o dezvoltare.

O carență identificată este lipsa pârghiilor de control asupra activităților speciale de investigații, deși, recent, prin Legea nr. 87 din 28 aprilie 2016, pentru modificarea și completarea unor acte legislative⁸, au fost incluse modificări în Codul de procedură penală, în Legea privind activitatea specială de investigații, în Legea cu privire la statutul judecătorului, în Legea privind statutul ofițerului de urmărire penală. Eficiența acestor modificări urmează a fi evaluată în timp, în funcție de gradul de implementare a acestora.

Comentarii:

Nivelul de percepție a necesității respectării cadrului legislativ în domeniul protecției datelor cu caracter personal este unul insuficient, chiar dacă activitățile de control au sporit esențial.

(8) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=365218>

Recomandări:

Este imperios necesar de promovat domeniul de protecție a datelor cu caracter personal la nivel național. Planificarea și acordarea resurselor financiare suficiente pentru aceste activități este o necesitate stringentă.

Evaluarea activității Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal în contextul activității de transfer transfrontalier al datelor cu caracter personal

În vederea realizării competențelor prevăzute la art. 32 din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, pe parcursul anului 2015, Centrul a examinat 506 solicitări de autorizare a transmiterii transfrontaliere a datelor cu caracter personal, dintre care 469 de cereri au fost înaintate prin demersuri oficiale și 37 de solicitări - prin intermediul notificărilor depuse la „ghișeu”.

Comparativ cu perioada precedentă de raportare, se constată o creștere de peste 8 ori a numărului de cereri privind autorizarea transmiterii transfrontaliere de date cu caracter personal.

Acest fapt denotă creșterea nivelului de cunoaștere a prevederilor Legii privind protecția datelor cu caracter personal, în special de către reprezentanții autorităților publice, precum și de executare mai amplă a prevederilor art. 32 al legii respective, care statuează că transmiterea transfrontalieră a datelor cu caracter personal, care fac obiectul unei prelucrări sau care urmează să fie prelucrate după transmitere, poate avea loc doar cu autorizarea Centrului.

Din numărul total de 506 solicitări de autorizare a transmiterii transfrontaliere de date cu caracter personal, Centrul a autorizat 241 de astfel de operațiuni, cu oferirea concomitentă, în majoritatea cazurilor, a instrucțiunilor de rigoare.

În celelalte 265 de cazuri, Centrul a interzis transmiterea datelor cu caracter personal peste hotarele țării, cu indicarea motivelor care au stat la baza refuzului autorizării acestor operațiuni.⁹

În partea ce ține de entitățile private, potrivit înscrierilor în Registrul de evidență a operatorilor de date cu caracter personal, se atestă o creștere a numărului de notificări în care este inclusă opțiunea de transmitere transfrontalieră a datelor cu caracter personal, în temeiul consimțământului subiectului de date cu caracter personal sau al contractului la care acesta este parte¹⁰.

Comentarii:

Procentajul operațiunilor de transmitere transfrontalieră notificate Centrului față de cel real efectuat de operatorii de date cu caracter personal din domeniul public și privat este mic.

Recomandări:

1. Intensificarea campaniilor de informare a operatorilor de date cu caracter personal privind obligația de autorizare a transferului transfrontalier de date cu caracter personal la Centru. În cazul autorităților publice, la momentul elaborării tratatelor internaționale ce implică schimb transfrontatlier de date cu caracter personal urmează a se ține cont de prevederile Convenției pentru protecția persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal și de prevederile art. 32 alin. (7) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal.
2. Totodată, toate aceste proiecte de tratate internaționale trebuie să fie avizate în mod obligatoriu de Centru, suportul Parlamentul

Republicii Moldova și a Guvernului Republicii Moldova fiind strict necesar, pentru neadmiterea negocierii, semnării, ratificării unor acorduri ce permit transmiterea transfrontalieră de date cu caracter personal în lipsa unor garanții pentru drepturile subiecților acestor date.

1.5. Evaluarea procesului de tragere la răspundere pentru încălcările din domeniul protecției datelor cu caracter personal

1.5.1. Evaluarea procesului de petiționare și constatare a încălcărilor

În conformitate cu prevederile art. 27 alin. (1) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, subiectul datelor cu caracter personal care consideră că prelucrarea datelor sale nu este conformă cu cerințele prezentei legi poate înainta Centrului o plângere în termen de 30 de zile din momentul depistării încălcării. În aceste condiții, în perioada anului 2015, Centrul a primit și soluționat 420 de petiții, ceea ce reprezintă o creștere importantă față de anul 2014. Cele mai multe dintre plângeri au vizat prelucrarea datelor cu caracter personal în domeniul financiar-bancar, medical, al monitorizării și securității spațiilor publice sau private prin mijloace de supraveghere video, condițiile prelucrării datelor cu caracter personal de către destinatari, precum și cele ce vizează dezvăluirea datelor și nerespectarea măsurilor de securitate și confidențialitate a prelucrării acestora.

În 110 cazuri petițiile și adresările înregistrate au servit ca motiv pentru inițierea de către Centru a unor controale a legalității operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal.

În 123 de cazuri, persoanele s-au adresat la Centru, semnalând aspecte referitoare la încălcarea dispozițiilor legale privind condițiile în care datele cu caracter personal au fost dezvăluite către terți, fără să fi fost obținut în prealabil

(9) <http://datepersonale.md/file/Raport/Raport2015FINS.pdf>

(10) <http://registru.datepersonale.md/web/guest/cautare-in-baza-de-date-cndpc>

consimțământul persoanelor vizate ori fără să se fi acordat suficientă importanță dreptului la informare al acestora, dezvăluirea datelor cu caracter personal în lipsa unui temei legal sau în mod disproporționat față de scopul urmărit, dezvăluirea datelor cu caracter personal pe Internet, fie pe pagini aparținând unor agenții mass-media sau societăți comerciale, fie de către persoane fizice pe bloguri personale sau în cadrul rețelelor ce permit schimbul necontrolat de date cu caracter personal între utilizatori.

În 115 cazuri, persoanele au solicitat să li se confirme dacă datele ce îi vizează sunt sau nu sunt prelucrate de operator, de asemenea, au solicitat informații referitoare la scopurile prelucrării, categoriile de date avute în vedere și destinatarii sau categoriile de destinatari cărora le-au fost dezvăluite datele. În 20 de petiții a fost manifestat dreptul de opoziție al subiectului datelor cu caracter personal, în 15 cazuri petițiile au fost expediate în adresa organelor competente, în 10 cazuri petițiile au fost lăsate fără examinare, iar în alte 7 cazuri obiectul petițiilor viza probleme de alt gen. Creșterea relevantă a numărului petițiilor primite în cursul anului 2015 demonstrează faptul că atribuțiile Centrului sunt mai bine cunoscute persoanelor fizice față de anii precedenți, iar cetățenii manifestă o încredere din ce în ce mai mare în eficiența acțiunilor derulate de către Autoritatea națională de control al prelucrării de date cu caracter personal în ceea ce privește apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor vizate¹¹.

În conformitate cu prevederile art. 27 alin. (3) al Legii privind protecția datelor cu caracter personal, în urma examinării plângerii, Centrul emite o decizie motivată care prevede fie lipsa încălcării prevederilor legislației, fie suspendarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, fie rectificarea, blocarea sau distrugerea datelor neveridice ori obținute ilicit. Decizia este comunicată părților interesate în termen de 30 de zile de la data primirii plângerii.

(11) <http://datepersonale.md/file/Raport/Raport2015FINs.pdf>

În aceeași ordine de idei, potrivit prevederilor art. 423⁴ din Codul contravențional al Republicii Moldova, contravențiile prevăzute la art. 74¹–74³ se constată de Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Astfel, se constată că Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal dispune de pârghii punitive ce țin de tragerea la răspundere contravențională a operatorilor de date cu caracter personal ce încalcă principiile de protecție a datelor cu caracter personal.

Comentarii:

Măsurile coercitive prevăzute în art. 27 alin. (3) al Legii privind protecția datelor cu caracter personal limitează excesiv intervenția Centrului prin acte de reacție. De asemenea, în opinia noastră limitarea timpului de examinare a plângerii subiectului de date cu caracter personal la 30 de zile, fără posibilitatea prelungirii acestui termen, nu permite Centrului să examineze multiaspectual problema comunicată de petent.

Recomandări:

Susținerea pachetului de legi elaborat de Centru în vederea lărgirii spectrului măsurilor de intervenție a autorității în cadrul executării atribuțiilor legale de examinare a adresărilor subiecților de date cu caracter personal, inclusiv prin mărirea cuantumului sancțiunilor pecuniare ce pot fi aplicate pentru încălcarea legii privind protecția datelor cu caracter personal. Examinarea oportunității preluării prevederilor Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date¹².

(12) <http://infoeuropa.md/files/regulamentul-ue-2016-679-al-parlamentului-european-si-al-consiliului-din-27-aprilie-2016-privind-protectia-persoanelor-fizi->

1.5.2. Evaluarea procedurilor de tragere la răspundere contravențională

Potrivit Raportului anual al Centrului, în 2015, angajații Direcției evidență și control a Centrului au constatat 43 de fapte contravenționale, fiind întocmite și expediate spre examinare în instanța de judecată 24 de procese-verbale cu privire la contravenție.

Din 24 de cauze contravenționale expediate spre examinare în instanța de judecată, în 16 proceduri Centrul a avut câștig de cauză, o cauză a fost încetată din lipsa faptei, iar 7 se află în examinare. Totodată, în perioada de referință agenții constatatori ai Centrului au participat la 183 de ședințe de judecată pe cauzele contravenționale aflate pe rol, inclusiv pe cele intentate în anii precedenți atât în fond la Judecătoria Buiucani, cât și în ordine de recurs la Curtea de Apel Chișinău.

De asemenea, este de menționat caracterul îndelungat al examinării de către instanțele de judecată a cauzelor contravenționale pornite de Centru. Contrar prevederilor art. 454 din Codul contravențional, circa 95 la sută din aceste cauze se examinează cu depășirea vădită a termenului de 30 zile legal stabilit.

Mai mult, circa 40 la sută din procesele-verbale cu privire la contravenție, întocmite de Centru și expediate în instanța de judecată, au fost/sunt examinate pe parcursul câtorva ani de zile.

Acest fapt poate fi ușor dedus inclusiv din numărul ședințelor de judecată la care au participat reprezentanții Centrului pe cauzele contravenționale, raportat la numărul cauzelor efectiv aflate în examinare. De aceea, în majoritatea cazurilor, târăgănarea examinării cauzelor contravenționale pornite de Centru are ca efect expirarea termenului general de prescripție a răspunderii contravenționale, prevăzut la art. 30 din Codul contravențional (3 luni din momentul

săvârșirii faptei). Din acest motiv, deciziile instanței judecătorești se rezumă la constatarea vinovăției persoanelor în privința cărora au fost pornite procese contravenționale de comiterea faptelor prejudiciabile imputate, însă fără dispunerea sancțiunii pecuniare (amenzii).

În consecință, constatăm ineficiența și insuficiența măsurii coercitive prevăzute de Codul Contravențional în partea ce vizează sancționarea celor ce încalcă prevederile legale din domeniul protecției datelor cu caracter personal la prelucrarea neconformă a acestor date.

Nu se soluționează în esență problema care a dus la constatarea de către Centru a încălcării comise la prelucrarea datelor cu caracter personal. În mare parte, contravenienții se limitează la achitarea amenzilor stabilite de instanța de judecată (care constituie o sumă neesențială în raport cu încălcarea comisă), fără a executa efectiv obligațiile legale ce le revin. Sunt frecvente cazurile când, fiind recunoscută vinovăția pentru comiterea încălcării, se achită sancțiunea pecuniară stabilită de instanța de judecată, dar nu se întreprind măsuri în vederea conformării activității prevederilor art. 23 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal.

Comentarii:

A fost imposibil de stabilit care este suma amenzilor încasate la bugetul de stat. Concomitent, însuși Centrul menționează ineficiența procedurilor prevăzute de Codul Contravențional. După cum s-a menționat în comunicatul de presă difuzat de Centru¹³ în cazul „StarNet Soluții” SRL, pentru admiterea unui incident de securitate ce a dus la scurgerea în Internet a datelor cu caracter personal ce vizează 153 mii de abonați, instanța de judecată a aplicat o amendă de 4000 lei.

ce-in- ceea-ce-priveste-prelucrarea-datelor-cu-caracter-personal-si-privind-libera-circulatie-a-acestor-date.pdf

(13) <http://datepersonale.md/file/star/Do-sar-14-4-2470-20032015-279.pdf>

Recomandări:

1. Susținerea pachetului de legi elaborat de Centru în vederea lărgirii spectrului măsurilor de intervenție a autorității în cadrul executării atribuțiilor legale de examinare a adresărilor subiecților de date cu caracter personal, inclusiv prin mărirea cuantumului sancțiunilor pecuniare ce pot fi aplicate pentru încălcarea legii privind protecția datelor cu caracter personal.
2. Examinarea oportunității majorării marjei sancțiunilor statuate de Codul contravențional pentru încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.
3. Examinarea oportunității criminalizării, în cazul admiterii de către operatorii de date cu caracter personal, a unor incidente de securitate ce au dus la scurgerea datelor cu caracter personal a unui număr considerabil de subiecți de date cu caracter personal.

1.6. Evaluarea procedurilor de tragere la răspundere penală

Potrivit practicii constante a Curții Europene a Drepturilor Omului și prevederilor art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, dreptul la respectarea vieții private este un fascicul de drepturi multiple a căror întindere nu este niciodată identică și variază în funcție de timp, de loc și de individ. Jurisprudența recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului tinde să "individualizeze" pe fiecare dintre cele patru drepturi garantate de art. 8 și se întâmplă, din ce în ce mai des, să facă diferența între viața privată și cea de familie sau între respectarea vieții private și cea a domiciliului.

Astfel, s-a specificat că dreptul la respectarea domiciliului, dreptul la respectarea corespondenței, fac parte din acel fascicul din care e compus dreptul la viață privată.

În Republica Moldova, potrivit Codului Penal, sunt individualizate în principal următoarele infracțiuni ce țin de încălcarea dreptului la viață privată: Încălcarea inviolabilității vieții personale¹⁴; Violarea dreptului la secretul corespondenței¹⁵; Violarea de domiciliu¹⁶. Săvârșirea acestor fapte penale, în funcție de circumstanțele agravante sau atenuante, se pedepsește cu amendă în mărime de până la 400 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 100 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 5 ani. Făcând o comparație între sancțiunile pecuniare prevăzute de Codul Contravențional, se constată că ultimele sunt mai drastice, or marja sancțiunilor prevăzute la art. 74¹ variază de la 150 până la 500 unități convenționale. Astfel se constată o inechitate între sancțiunile statuate de Codul Penal și Codul Contravențional, indiferent de gradul pericolului social pe care îl reprezintă infracțiunea și contravenția.

Comentarii:

În contextul prezentului studiu, a fost imposibil de identificat o statistică a cauzelor penale instrumentate în temeiul articolelor 177, 178, 179 Cod Penal, pentru a da o apreciere a fiabilității normelor penale în vigoare. Cert este faptul că sancțiunea penală trebuie să fie mai drastică decât sancțiunea contravențională, or acest fapt denotă atenția insuficientă acordată de către stat dreptului la viață intimă, familială și privată, consfințit în art. 28 al Constituției Republicii Moldova și art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

(14) Articolul 177 Cod penal al Republicii Moldova

(15) Articolul 178 Cod penal al Republicii Moldova

(16) Articolul 179 Cod penal al Republicii Moldova

Recomandări:

Revizuirea prevederilor articolelor 177, 178 și 179 din Codul Penal al Republicii Moldova prin concretizarea semnelor infracțiunii, definirea prin prisma legislației penale a noțiunii de "viață personală" și a întinderii acestei noțiuni potrivit practicii Curții Europene a Drepturilor Omului.

1.7. Evaluarea procedurilor de tragere la răspundere civilă

În conformitate cu prevederile art. 18 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal, orice persoană care a suferit un prejudiciu în urma unei prelucrări de date cu caracter personal efectuată ilegal sau căreia i-au fost încălcate drepturile și interesele garantate de prezenta lege are dreptul de a sesiza instanța de judecată pentru repararea prejudiciilor materiale și morale¹⁷.

Pentru a fi aplicate, aceste prevederi urmează a fi încadrate corect în prevederile art. 11, art. 139/8 Cod Civil și ale Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral și material cauzat persoanelor deținute prin violarea art.3, 5, 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale nr. 8 din 24 decembrie 2012.

Examinând practica judiciară națională în domeniul încălcării principiilor de protecție a datelor cu caracter personal, se constată că există câteva decizii care au fost mediatizate pe larg de mass-media¹⁸ și există unele hotărâri irevocabile la acest subiect¹⁹, prin care a fost dispusă încasarea de la unele instituții de stat a unor prejudicii morale importante (192 000 lei).

(17) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=340495>

(18) <http://www.jurnaltv.md/ro/news/2014/5/19/obligati-sa-despagubeasca-familia-10028666/>

(19) http://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=9844

Într-o altă cauză civilă, pentru neactualizarea datelor cu caracter personal prelucrate în Registrul criminalistic și criminologic de stat, în temeiul art. 18 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal și deciziei Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Judecătoria raionului Dondușeni a dispus încasarea din contul Judecătoriei raionului Edi-neț a sumei de 5000 lei.

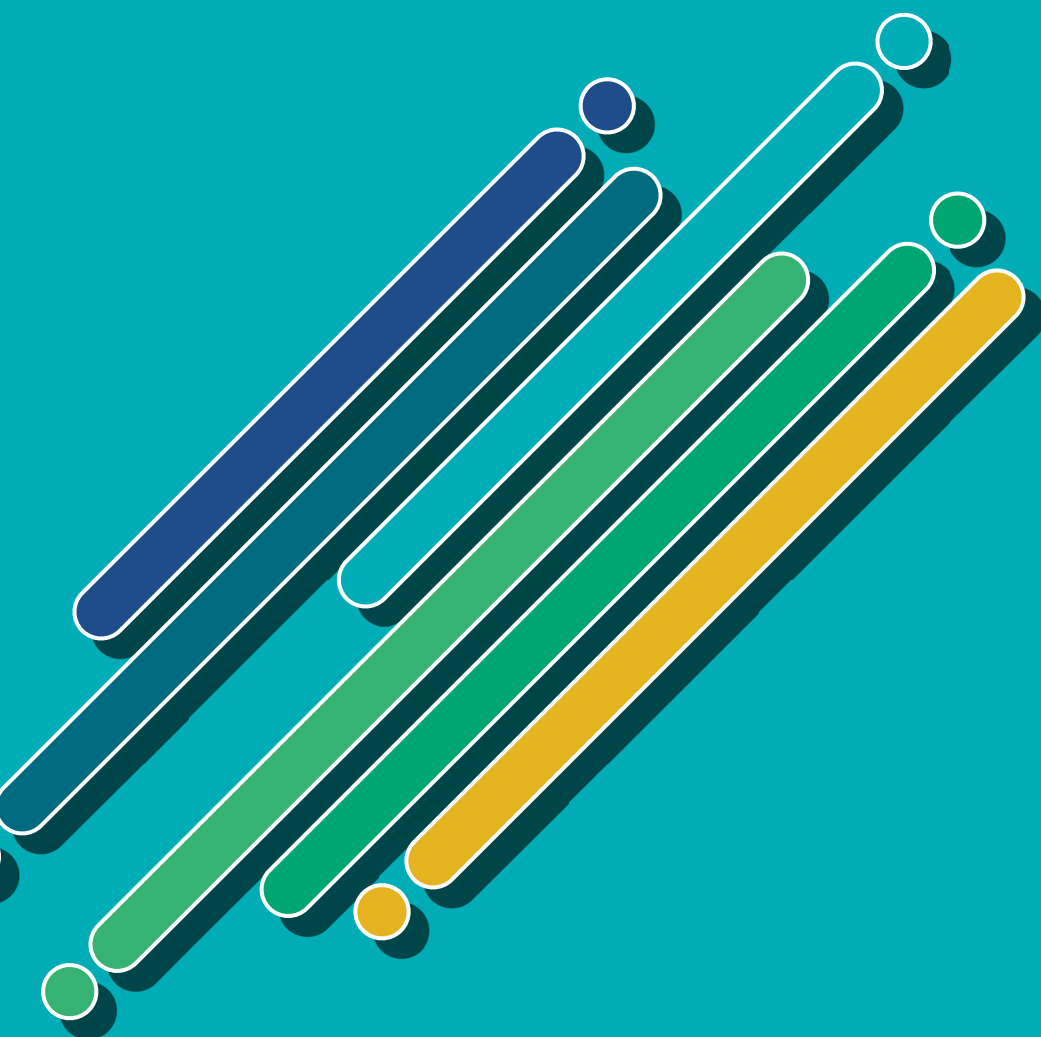
Comentarii:

În opinia noastră, se atestă o creștere a gradului de conștientizare de către cetățeni a importanței dreptului la viață familială și privată, pe de o parte, iar din alt punct de vedere, instanțele judecătorești aplică adecvat prevederile ce țin de răspunderea civilă pentru încălcarea acestui drept, ținând cont de situația economică în Republica Moldova.

Recomandări:

Cazurile de tragere la răspundere civilă pentru încălcarea dreptului la viață privată urmează a fi mediatizate pe larg de Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

2 Evaluarea executării Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013–2018, aprobat prin Legea nr. 229 din 10 octombrie 2013

INTRODUCERE

IMPLEMENTAREA LEGISLAȚIEI PRIVIND PROTECȚIA
DATELOR CU CARACTER PERSONAL

**EVALUAREA EXECUTĂRII PLANULUI DE ACȚIUNI PRIVIND
IMPLEMENTAREA STRATEGIEI NAȚIONALE ÎN DOMENIUL
PROTECȚIEI DATELOR CU CARACTER PERSONAL
PENTRU ANII 2013–2018, APROBAT PRIN LEGEA NR. 229
DIN 10 OCTOMBRIE 2013**

TENDINȚE LA NIVEL INTERNAȚIONAL ȘI NAȚIONAL

DEFICIENȚE CONSTATATE

RECOMANDĂRI

2. Evaluarea executării Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013–2018, aprobat prin Legea nr. 229 din 10 octombrie 2013

Este important de menționat că, la nivel european, nicio țară nu are adoptată o Strategie în domeniul protecției datelor cu caracter personal, aprobată la nivel de lege. În continuare, vom prezenta sub formă de tabel nivelul de implementare a acestui document strategic, în baza informațiilor deținute de expert la momentul elaborării prezentului raport.

PLANUL DE ACȚIUNI privind implementarea Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013–2018

Nr. d/o	Acțiuni	Indicatori de performanță	Termen de realizare	Responsabili	Nivel de realizare
OBIECTIV GENERAL. Asigurarea unui nivel adecvat de protecție a datelor cu caracter personal în Republica Moldova					
Obiectivul specific 1. Informarea tuturor operatorilor de date cu caracter personal privind responsabilitățile ce le revin, de asemenea privind necesitatea protecției datelor cu caracter personal prelucrate, ținând cont de cele mai recente tehnici în raport cu riscurile inerente prelucrării, precum și de natura datelor protejate.					
1.1	Realizarea unor studii sectoriale în scopul de a oferi operatorilor de date cu caracter personal instrucțiunile necesare pentru a aduce prelucrările de date cu caracter personal în conformitate cu Legea privind protecția datelor cu caracter personal	Numărul de studii realizate anual	Anul 2014	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, cu suportul instituțiilor abilitate în domeniu (din diferite sectoare).	Realizat.
1.2	Elaborarea și promovarea unor instrucțiuni privind prelucrarea datelor cu caracter personal în diferite sectoare, în special în activitatea polițienească, medicală, educațională, electorală, de comunicații, financiar-bancară etc.	Instrucțiuni elaborate, publicate pe pagina web a Centrului și transmise grupurilor-țintă vizate.	Anul 2014	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu operatorii de date cu caracter personal	Realizat parțial. Pe pagina oficială a Centrului sunt plasate: 1. Instrucțiuni privind prelucrarea datelor cu caracter personal în procesul electoral. 2. Instrucțiuni privind prelucrarea datelor cu caracter personal în sectorul polițienesc. 3. Instrucțiuni privind prelucrarea datelor cu caracter personal în sectorul educațional. La compartimentul transparentă în procesul decizional este plasat proiectul Instrucțiunilor privind prelucrarea datelor cu caracter personal în sectorul financiar-bancar și de microfinanțare

Nr. d/o	Acțiuni	Indicatori de performanță	Termen de realizare	Responsabili	Nivel de realizare
1.3	Dezvoltarea relațiilor de cooperare între Centru și operatorii de date cu caracter personal și persoanele împuternicite de către aceștia, prin încheierea unor acorduri de colaborare, inițierea unor proiecte comune în domeniul protecției datelor cu caracter personal, instruirii, consultării, avizarea unor proiecte de acte normative etc.	Numărul de acorduri încheiate anual, proiecte inițiate anual și realizate cu succes.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu operatorii de date cu caracter personal	Realizat. Potrivit Rapoartelor anuale ale Centrului, autoritatea are încheiate un șir de Acorduri de colaborare.
1.4	Implicarea organizațiilor profesionale ale judecătorilor, executorilor judecătorești, avocaților, notarilor, băncilor, mass-mediei, sindicatelor, tehnologiilor informaționale etc. în scopul promovării înregistrării în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal, precum și în scopul elaborării unor coduri de conduită profesională care ar include prevederi referitoare la protecția datelor cu caracter personal ori al completării acestora cu astfel de norme.	Numărul de ședințe, seminare și mese rotunde organizate anual, numărul de consultații oferite; numărul de coduri de conduită elaborate ori completate; numărul operatorilor de date cu caracter personal înregistrați în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu partenerii de dezvoltare.	Realizat. A se vedea Rapoartele anuale ale Centrului.
1.5	Mediatizarea cazurilor de mare rezonanță și a încălcărilor admise de entitățile de drept public și de drept privat în procesul prelucrării datelor cu caracter personal.	Numărul de cazuri mediatizate anual.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu partenerii de dezvoltare.	Realizat. Pagina oficială a Centrului este actualizată cu regularitate în partea ce ține de informarea publicului larg asupra cazurilor de interes public.
1.6	Acordarea de asistență instituțiilor publice și private care se constituie în calitate de operatori de date cu caracter personal în vederea asigurării respectării procedurilor organizatorice și tehnice de protecție a datelor cu caracter personal.	Numărul de notificări depuse anual la Centru privind prelucrarea datelor cu caracter personal.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	Realizat. Potrivit Rapoartelor anuale numărul instrucțiunilor oferite operatorilor de date cu caracter personal este în creștere continuă.
1.7	Acordarea de asistență operatorilor de date cu caracter personal la elaborarea declarațiilor de confidențialitate, în formă de clauză contractuală sau cerință inserată în fișa postului, având mențiunea privind răspunderea civilă, contravențională ori penală pentru încălcarea acesteia de către persoanele care participă la procesul de prelucrare a datelor cu caracter personal.	Numărul de consultări acordate anual.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu operatorii de date cu caracter personal	Realizat. Potrivit Rapoartelor anuale, numărul instrucțiunilor oferite operatorilor de date cu caracter personal este în creștere continuă.
1.8	Revizuirea categoriilor și a volumului de date cu caracter personal prelucrate de către operatori.	Minimizarea numărului de categorii de date cu caracter personal supuse operațiunilor de prelucrare.	Anul 2014	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu autoritățile publice și cu instituțiile subordonate acestora.	Realizat. Potrivit Rapoartelor anuale, numărul instrucțiunilor oferite operatorilor de date cu caracter personal este în creștere continuă.

Nr. d/o	Acțiuni	Indicatori de performanță	Termen de realizare	Responsabili	Nivel de realizare
1.9	Acordarea de asistență metodologică structurilor/ persoanelor responsabile de protecția datelor cu caracter personal, instituite în cadrul operatorilor de date cu caracter personal.	Numărul de solicitări (scrise și orale) examinate anual de către structurile de protecție a datelor cu caracter personal.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	Realizat. Potrivit Rapoartelor anuale, numărul instrucțiunilor oferite operatorilor de date cu caracter personal este în creștere continuă.
1.10	Asigurarea transparenței și a accesibilității prelucrărilor de date cu caracter personal și a modului în care persoanele vizate își pot exercita drepturile, în special posibilitatea verificării categoriilor și a volumului de date cu caracter personal colectate și prelucrate de către autoritățile statului, precum și a utilizării acestora în alte scopuri decât cele pentru care au fost furnizate inițial.	Materiale informative elaborate și afișate în sediile autorităților statului și plasate anual pe paginile web oficiale.	Anul 2018	Autoritățile publice, în colaborare cu instituțiile subordonate, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	Realizat. De exemplu: http://cna.md/ro/nota-informare-privind-drepturile-subiectilor-date-caracter-personal ; http://mai.gov.md/ro/content/ghid-de-exercitare-drepturilor-de-c4%83tre-persoanele-ale-c4%83ror-date-cu-caracter-personal-sunt , etc
1.11	Implementarea principiilor de protecție a datelor cu caracter personal, începând cu etapa de elaborare a sistemelor informaționale și a sistemelor de evidență destinate prelucrării automatizate a datelor cu caracter personal (privacy by design).	Principiile de protecție a datelor cu caracter personal, integrate în conceptele tehnice ale sistemelor destinate prelucrării automatizate a datelor cu caracter personal.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu operatorii de date cu caracter personal.	În proces de realizare. A se vedea Rapoartele anuale ale Centrului.
1.12	Mediatizarea, promovarea și monitorizarea respectării obligației de notificare și înregistrare a operatorilor de date cu caracter personal, a bazelor de date, a sistemelor informaționale și informatice în care sunt stocate și prelucrate, în mod automat sau manual, date cu caracter personal, precum și a respectării principiului transparenței în activitatea de prelucrare a datelor.	Numărul de acțiuni de mediatizare și promovare organizate și desfășurate anual; numărul de notificări, numărul de operatori, baze de date, sisteme informaționale și informatice înregistrate anual.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu operatorii de date cu caracter personal.	Realizat. Prin activitățile de mediatizare, precum și în rezultatul intensificării activităților de control, numărul operatorilor de date cu caracter personal înregistrați în Registrul de evidență a operatorilor de date cu caracter personal crește anual în progresie geometrică.
Obiectivul specific 2. Sensibilizarea publicului larg cu privire la importanța protecției persoanelor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal					
2.1	Implicarea activă a reprezentanților societății civile, a autorităților din domeniul educației și a mass-mediei în procesul de sensibilizare a persoanelor cu privire la conceptele de „viață privată” și „protecția datelor cu caracter personal”, cu privire la beneficiile rezultate din protecția datelor cu caracter personal, cu privire la consecințele negative ce pot apărea odată cu nerespectarea regimului de confidențialitate și securitate a prelucrării acestor date, precum și cu privire la importanța protecției datelor cu caracter personal în dezvoltarea economică, socială și culturală a țării.	Numărul de seminare, traininguri, mese rotunde și ateliere de lucru organizate anual pentru diferite categorii de operatori de date cu caracter personal; numărul de specialiști instruiți anual; numărul de materiale informative elaborate și distribuite anual.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu autoritățile administrației publice centrale și locale și cu alte entități.	Realizat. În ultima perioadă, mass-media promovează activ noutățile în domeniul protecției datelor cu caracter personal, oglindind din ce în ce mai des constatările Centrului privind neregulile în domeniul protecției datelor cu caracter personal.
2.2	Organizarea unor cursuri de instruire pentru jurnaliști privind necesitatea asigurării echilibrului între dreptul la libera exprimare și dreptul la viață privată.	Numărul de sesiuni organizate anual și numărul de beneficiari ai cursurilor.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	Potrivit informațiilor publicate de Centru, autoritatea a desfășurat cel puțin un seminar pentru mass-media.

Nr. d/o	Acțiuni	Indicatori de performanță	Termen de realizare	Responsabili	Nivel de realizare
2.3	Organizarea unui concurs între jurnaliști pentru cea mai bună expunere a necesității de a asigura protecția datelor cu caracter personal, a problemelor legate de nerespectarea principiilor de protecție a datelor cu caracter personal, precum și pentru difuzarea articolelor referitoare la acest domeniu.	Numărul de participanți la concurs; numărul de materiale elaborate de jurnaliști și prezentate anual în concurs.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	În curs de realizare.
2.4	Semnarea unui acord de colaborare cu Ministerul Educației, în scopul creării unui sistem durabil privind instruirea continuă a elevilor și a cadrelor didactice.	Acord semnat.	Anul 2013	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Ministerul Educației.	Realizat. La 27 decembrie 2013, între Centru și Ministerul Educației al Republicii Moldova a fost semnat Acordul de colaborare.
2.5	Introducerea în curriculumul național școlar a unui curs/unei teme privind protecția datelor cu caracter personal.	Cursul/tema inclus/ă în curriculum.	Anul 2014	Ministerul Educației în colaborare cu Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, instituțiile de învățământ superior.	Nerealizat.
2.6	Organizarea activităților de sensibilizare a elevilor privind importanța protecției datelor cu caracter personal.	Numărul de activități desfășurate și numărul de elevi instruiți anual.	Anul 2018	Ministerul Educației, împreună cu instituțiile de învățământ și în colaborare cu Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	A fost realizată doar o acțiune în acest sens.
2.7	Celebrarea, în instituțiile de învățământ, pe data de 28 ianuarie a fiecărui an, a Zilei Protecției Datelor cu Caracter Personal.	Numărul de elevi, liceeni și studenți care au participat, anual, la eveniment.	Anul 2018	Ministerul Educației împreună cu instituțiile de învățământ.	Nerealizat.
2.8	Semnarea unor acorduri de colaborare cu instituțiile de învățământ preuniversitar și universitar în vederea instruirii cadrelor profesionale/didactice și a studenților în domeniul protecției datelor cu caracter personal.	Numărul de acorduri încheiate și numărul de profesori care au urmat cursurile.	Anul 2015	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu instituțiile de învățământ preuniversitar și universitar.	Realizat.
2.9	Organizarea unor concursuri pentru copii cu tematici legate de protecția datelor cu caracter personal.	Numărul de concursuri organizate anual.	Anul 2018	Ministerul Educației, în colaborare cu Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	Nerealizat.
2.10	Crearea unui sistem durabil de instruire a funcționarilor publici și a angajaților din alte instituții privind principiile de protecție a datelor cu caracter personal.	Numărul de cursuri organizate anual, numărul de persoane instruite anual.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova și cu Cancelaria de Stat.	Realizat parțial. Deși potrivit Rapoartelor anuale ale Centrului, autoritatea a intervenit pe lângă Academia de Administrare Publică, obiectul Protecției datelor cu caracter personal nu se regăsește în curricula. Totuși, după cum raportează autoritatea, angajații acesteia desfășoară seminare de instruire cu funcționarii publici ce activează în diferite domenii.

Nr. d/o	Acțiuni	Indicatori de performanță	Termen de realizare	Responsabili	Nivel de realizare
2.11	Elaborarea și diseminarea broșurilor, pliantelor și a buletinelor informative privind importanța protecției datelor cu caracter personal și privind efectele negative ale încălcării principiilor de protecție a datelor cu caracter personal.	Numărul de materiale informative elaborate și diseminate anual.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu partenerii de dezvoltare.	Nerealizat.
2.12	Organizarea unor conferințe cu tematici axate pe necesitatea respectării principiilor de protecție a datelor cu caracter personal.	Numărul de conferințe organizate anual.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu partenerii de dezvoltare.	Realizat. A se vedea Rapoartele anuale ale autorității la capitolul promovarea domeniului protecției datelor cu caracter personal.
2.13	Organizarea și desfășurarea unor evenimente la nivel național cu prilejul Zilei Protecției Datelor cu Caracter Personal.	Evenimente organizate anual la nivel național.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu partenerii de dezvoltare.	Realizat. Anual autoritatea marchează prin evenimente organizate.
2.14	Crearea unor mecanisme clare de obținere a consimțământului explicit, fie printr-o declarație, fie printr-un act personal neechivoc, asigurându-se că persoana fizică este conștientă de faptul că își dă consimțământul pentru prelucrarea datelor cu caracter personal.	Mecanisme create.	Anul 2018	Autoritățile publice, în colaborare cu Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	Realizat. În cadrul examinării politicilor de securitate depuse la ghișeul unic al Centrului, se intervine la nivel de acte normative interne pentru a avea garanția deținerii consimțământului sau, după caz, un temei legal distinct ce permite prelucrarea datelor în conformitate cu prevederile art. 5 alin. (5) al Legii privind protecția datelor cu caracter personal.
Obiectivul specific 3. Consolidarea capacităților administrative și instituționale ale Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal					
3.1	Analiza procesului de executare a deciziilor emise de Centru în urma controalelor efectuate în vederea identificării problemelor și deficiențelor apărute.	Probleme și deficiențe identificate anual.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	Realizat. A se vedea Rapoartele anuale ale autorității publicate pe pagina oficială a autorității www.datepersonale.md
3.2	Analiza plângerilor și cererilor adresate Centrului în vederea identificării problemelor și a acțiunilor ce trebuie să fie întreprinse pentru îmbunătățirea situației la capitolul protecția persoanelor față de prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția dreptului la viața intimă, familială și privată.	Propuneri în vederea identificării acțiunilor ce trebuie întreprinse.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	În curs de realizare. Centrul a elaborat un pachet de legi prin care se intenționează eliminarea lacunelor legislative în procesul de implementare a legislației privind protecția datelor cu caracter personal. Proiectele pot fi consultate la adresa http://datepersonale.md/md/transp_consult/

Nr. d/o	Acțiuni	Indicatori de performanță	Termen de realizare	Responsabili	Nivel de realizare
3.3	Analiza problemelor apărute în procesul înregistrării operatorilor de date cu caracter personal, a bazelor de date și a sistemelor informaționale și informatice în care sunt stocate și prelucrate date cu caracter personal, în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal, în vederea identificării unor eventuale deficiențe și a modificării procedurilor de înregistrare.	Deficiențe identificate; procedurile de înregistrare modificate.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în colaborare cu operatorii de date cu caracter personal.	În curs de realizare. Centrul a elaborat un pachet de legi prin care se intenționează eliminarea lacunelor legislative în procesul de implementare a legislației privind protecția datelor cu caracter personal. Proiectele pot fi consultate la adresa http://datepersonale.md/md/transp_consult/
3.4	Identificarea unor eventuale lacune normative în procesul implementării Legii privind protecția datelor cu caracter personal și a Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal.	Numărul de propuneri privind înlăturarea lacunelor normative identificate.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	În curs de realizare. Centrul a elaborat un pachet de legi prin care se intenționează eliminarea lacunelor legislative în procesul de implementare a legislației privind protecția datelor cu caracter personal. Proiectele pot fi consultate la adresa http://datepersonale.md/md/transp_consult/
3.5	Evaluarea necesităților de ajustare a cadrului normativ național în conformitate cu directivele și recomandările Uniunii Europene și ale Consiliului European.	Raportul final de evaluare elaborat, propunerile formulate.	Anul 2015	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	Nerealizat.
3.6	Revizuirea și avizarea cadrului normativ sectorial în conformitate cu principiile de protecție a datelor cu caracter personal.	Numărul de acte cu caracter normativ avizate anual; numărul de propuneri privind completarea sau modificarea acestora.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, autoritățile publice	Realizat. Potrivit Rapoartelor anuale ale Centrului, angajații Direcției juridice și relații cu publicul efectuează avizarea unui număr important de proiecte. Toate avizele emise de Centru pot fi consultate pe pagina oficială www.datepersonale.md
3.7	Revizuirea legislației naționale în domeniul comunicațiilor electronice în vederea implementării normelor specifice acquis-ului european pentru sectorul telecomunicațiilor referitoare la prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția confidențialității în sectorul comunicațiilor electronice.	Cadrul normativ modificat.	Anul 2014	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	Nerealizat.
3.8	Instruirea continuă, schimbul de experiență cu instituțiile europene similare, participarea la seminare, traininguri, efectuarea vizitelor de studiu, organizarea atelierelor de lucru și a conferințelor internaționale.	Numărul de funcționari formați profesional anual.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	Realizat. A se vedea Rapoartele anuale ale Centrului plasate pe pagina oficială www.datepersonale.md la capitolul respectiv.

Nr. d/o	Acțiuni	Indicatori de performanță	Termen de realizare	Responsabili	Nivel de realizare
3.9	Asigurarea participării la lucrările forumurilor internaționale ale autorităților naționale de control privind protecția datelor cu caracter personal, în vederea promovării imaginii Centrului și a țării și în vederea participării active la elaborarea cadrului normativ ce reglementează domeniul protecției datelor cu caracter personal.	Numărul de participări anuale la forumuri internaționale.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	Realizat. A se vedea Rapoartele anuale ale autorității la Capitolul Cooperare internațională. Potrivit informațiilor conținute în Raportul pentru anul 2015 această activitate a fost limitată de austeritatea bugetului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Cracter Personal.
3.10	Actualizarea designului paginii oficiale a Centrului în vederea asigurării unei platforme interactive de informare a societății referitor la activitatea acestei autorități.	Designul paginii oficiale actualizat.	Anul 2014	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	Pentru asigurarea unei platforme interactive de informare a societății referitor la activitatea Autorității naționale de control a prelucrărilor de date cu caracter personal, în anul 2014 a fost actualizat designul paginii oficiale, prin crearea câtorva subcompartimente noi, cum ar fi: „Declarația privind buna guvernare” la compartimentul „Activitate” și „Documente interne” la capitolul „Acte legislative și normative”.
3.11	Asigurarea informării publicului cu privire la problemele constatate în activitatea de control al respectării legislației privind protecția datelor cu caracter personal.	Informația și actualizările publicate pe pagina oficială a Centrului.	Anul 2018	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	Realizat. A se consulta Rapoartele anuale ale Centrului, publicate prin intermediul paginii oficiale www.datepersonale.md și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.
3.12	Completarea statelor de personal al Centrului și revizuirea numărului de personal al acestuia în raport cu volumul activităților efectuate.	Statele de personal completat 100%; propuneri făcute privind modificarea statelor de personal în funcție de volumul activităților efectuate.	Anul 2015	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.	Nerealizat. A se vedea rapoartele anuale ale Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal care indică asupra gradului ridicat de reflux al angajaților datorită mai multor factori obiectivi, inclusiv volumul imens de lucru și gradului mic de salarizare.
3.13	Participarea la procesul de negociere a Acordului de cooperare cu EUROJUST.	Acordul de cooperare semnat.	Anul 2014	Procuratura Generală, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.	Realizat. La 10 iulie 2014, a fost semnat Acordul de cooperare dintre Republica Moldova și Eurojust. Semnarea Acordului de cooperare cu Eurojust a fost posibilă numai după evaluarea de către experții UE a funcționării cadrului legislativ național în domeniul protecției datelor cu caracter personal, activității de combatere a crimei organizate și cooperării internaționale în materie penală.

Nr. d/o	Acțiuni	Indicatori de performanță	Termen de realizare	Responsabili	Nivel de realizare
3.14	Acordarea de asistență Ministerului Afacerilor Interne în vederea inițierii negocierilor pe marginea Acordului operațional cu EUROPOL.	Acordul de cooperare semnat.	Anul 2014	Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.	Realizat. A se vedea Acordul privind cooperarea operațională și strategică dintre Republica Moldova și Oficiul European de Poliție, semnat la Chișinău, la 18 decembrie 2014, în vigoare prin Legea nr.116 din 28 mai 2015. Acordul între Republica Moldova și Regatul Țărilor de Jos privind privilegiile și imunitățile ofițerilor de legătură detașați de Republica Moldova la EUROPOL, semnat la Haga, la 22 iulie 2014, în vigoare prin Legea nr. 54 din 1 aprilie 2016. Memorandumul de Înțelegere privind confidențialitatea și securitatea informației între Republica Moldova și Oficiul European de Poliție, semnat la Saint Pölten, Austria, la 5 mai 2015, în vigoare la 23 iulie 2015.

Comentarii:

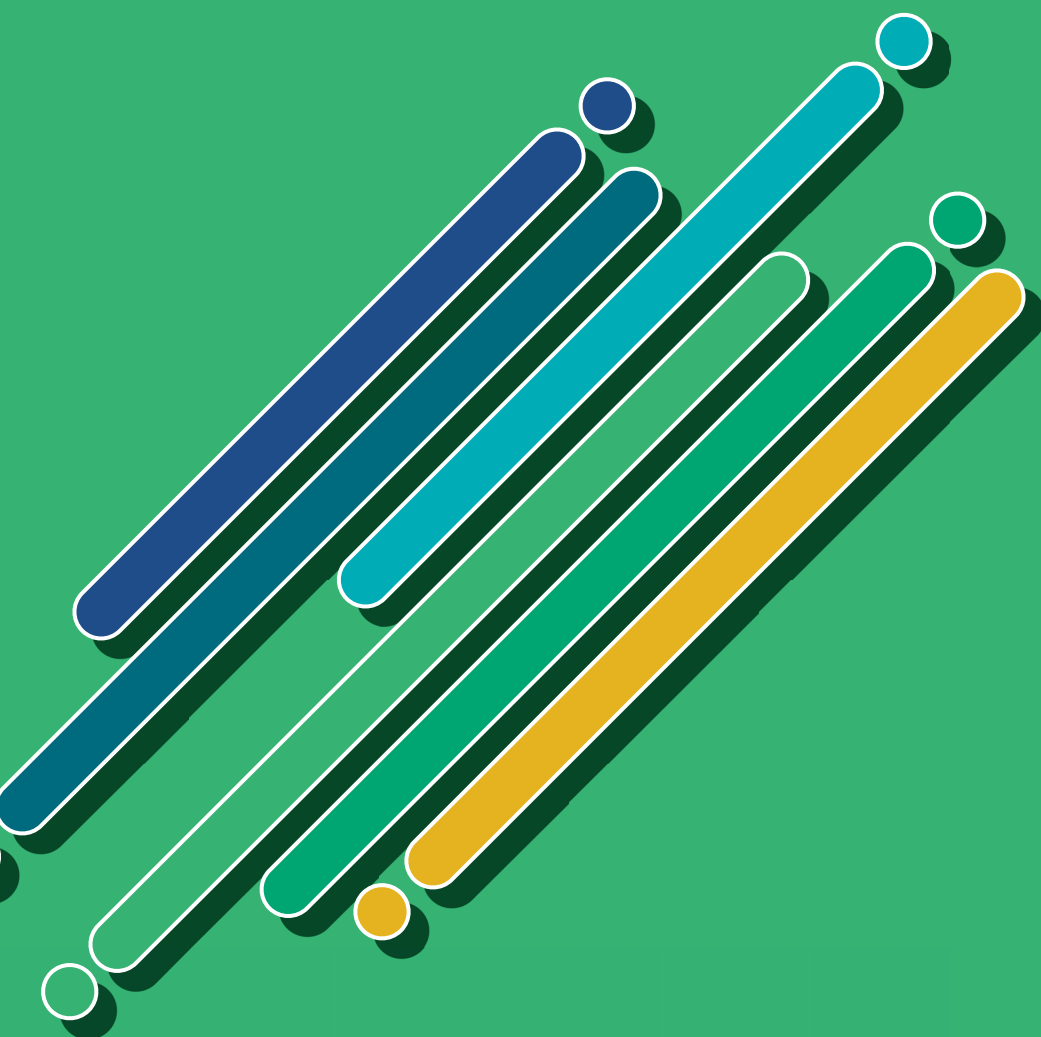
Realizarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013–2018 este la o etapă avansată. Totuși, trebuie de menționat că acțiunile care implică cheltuieli financiare, în mare parte, nu sunt realizate din cauza finanțării insuficiente.

Recomandări:

Ar fi oportun ca Parlamentul Republicii Moldova, în special Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și Comisia economie, finanțe și buget, să țină cont de constrângerile financiare ale Centrului în raport cu atribuțiile și obligațiile pe care trebuie să le realizeze această autoritate. Cu atât mai mult că, potrivit art. 3 din Legea nr. 229 din 10 octombrie 2013, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal va monitoriza procesul de implementare a Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013–2018 și va prezenta, anual, comisiei parlamentare de profil rapoarte de activitate privind realizarea activităților prevăzute în Planul de acțiuni.

3

Tendințe la nivel internațional și național

INTRODUCERE

IMPLEMENTAREA LEGISLAȚIEI PRIVIND PROTECȚIA
DATELOR CU CARACTER PERSONAL

EVALUAREA EXECUTĂRII PLANULUI DE ACȚIUNI PRIVIND
IMPLEMENTAREA STRATEGIEI NAȚIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI DATELOR
CU CARACTER PERSONAL PENTRU ANII 2013–2018,
APROBAT PRIN LEGEA NR. 229 DIN 10 OCTOMBRIE 2013

TENDINȚE LA NIVEL INTERNAȚIONAL ȘI NAȚIONAL

DEFICIENȚE CONSTATATE

RECOMANDĂRI

3. Tendințe la nivel internațional și național

Ca urmare a deciziei de modernizare a Convenției 108²⁰, o consultare publică desfășurată în 2011 a făcut posibilă confirmarea celor două obiective principale ale acestei lucrări: sporirea protecției vieții private în domeniul digital și consolidarea mecanismului de urmărire al convenției.

Convenția 108 este deschisă pentru aderare statelor non-membre ale CoE, inclusiv țărilor din afara Europei. Potențialul convenției ca standard universal și caracterul său deschis pot servi drept bază pentru promovarea protecției datelor la nivel mondial.

Până în prezent, 45 dintre cele 46 de părți contractante ale Convenției 108 sunt state membre ale CoE. Uruguay, prima țară din afara Europei, a aderat în luna august a anului 2013²¹, iar Maroc, care a fost invitat de Comitetul de Miniștri să adere la Convenția 108, se află în proces de oficializare a aderării.

Urmărind la nivelul Consiliului Europei lucrările ce țin de modernizarea Convenției nr. 108, se constată că acest proces este la etapa de finalizare, urmărind scopul de a avea un instrument puternic și rigid, la nivel mondial, care să asigure o contrabalantă între activitățile tot mai intruzive ale domeniului privat, în legătură cu dezvoltarea societății informaționale și ale autorităților statale, în legătură cu scopurile de securitate națională, securitate financiară, asigurare a ordinii publice, etc și dreptul la viață privată, în special, ținând cont de tendința de globalizare a fenomenului terorismului.

În ianuarie 2012, Comisia Europeană a propus un pachet de reforme privind protecția datelor, declarând că normele actuale privind protecția datelor trebuie modernizate prin prisma evoluțiilor tehnologice rapide și a globalizării. Pachetul de reforme consta într-o propunere de Regulament general privind protecția datelor, destinat să înlocuiască Directiva privind protecția datelor, precum și într-o nouă Directivă privind protecția datelor, care să prevadă protecția datelor în domeniile cooperării polițienești și judiciare în materie penală.

În context, trebuie remarcat faptul că, în aprilie 2016, Parlamentul European a aprobat noile reguli UE de protecție a datelor, destinate să restabilească controlul cetățenilor asupra datelor lor personale și să creeze un nivel înalt și uniform de protecție a datelor în UE, adaptat erei digitale. Reforma stabilește și standarde minime pentru utilizarea datelor în scopuri judiciare sau polițienești. Votul Parlamentului European a încheiat procesul de peste patru ani de reformă a regulilor UE pentru protecția datelor. Reforma va înlocui actuala Directivă privind protecția datelor, care datează din 1995, când internetul era încă incipient, cu un regulament care va conferi cetățenilor mai mult control asupra informațiilor lor private în lumea digitalizată a telefoanelor inteligente, mediilor sociale, băncilor online și transferurilor globale.

Astfel, noul pachet conține două documente separate: Directiva privind transferul de date în scopuri judiciare și polițienești și Regulamentul general, la nivelul Uniunii Europene, de protecție a datelor cu caracter personal.

(20) <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/dataprotection/258%20Pro%20memoria%20Jerusalem%20EN.pdf>
http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/dataprotection/TPD_documents/Convention%20108%20roadmap%202011_04_19.pdf

(21) http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108/signatures?p_auth=wXGkG0hj

Noile reguli includ prevederi privind:

- dreptul de a fi uitat;
- "consimțământ clar și afirmativ" privind procesarea datelor personale de către persoana respectivă;
- dreptul de a transfera datele personale către un alt furnizor de servicii;
- dreptul de a ști dacă datele au fost furate;
- siguranța că politicile privind viața personală sunt explicate clar și în limbaj simplu;
- mai bună aplicare a legii și amenzi de pînă la 4% din cifra de afaceri totală a companiei pentru a preîntâmpina încălcarea legii.

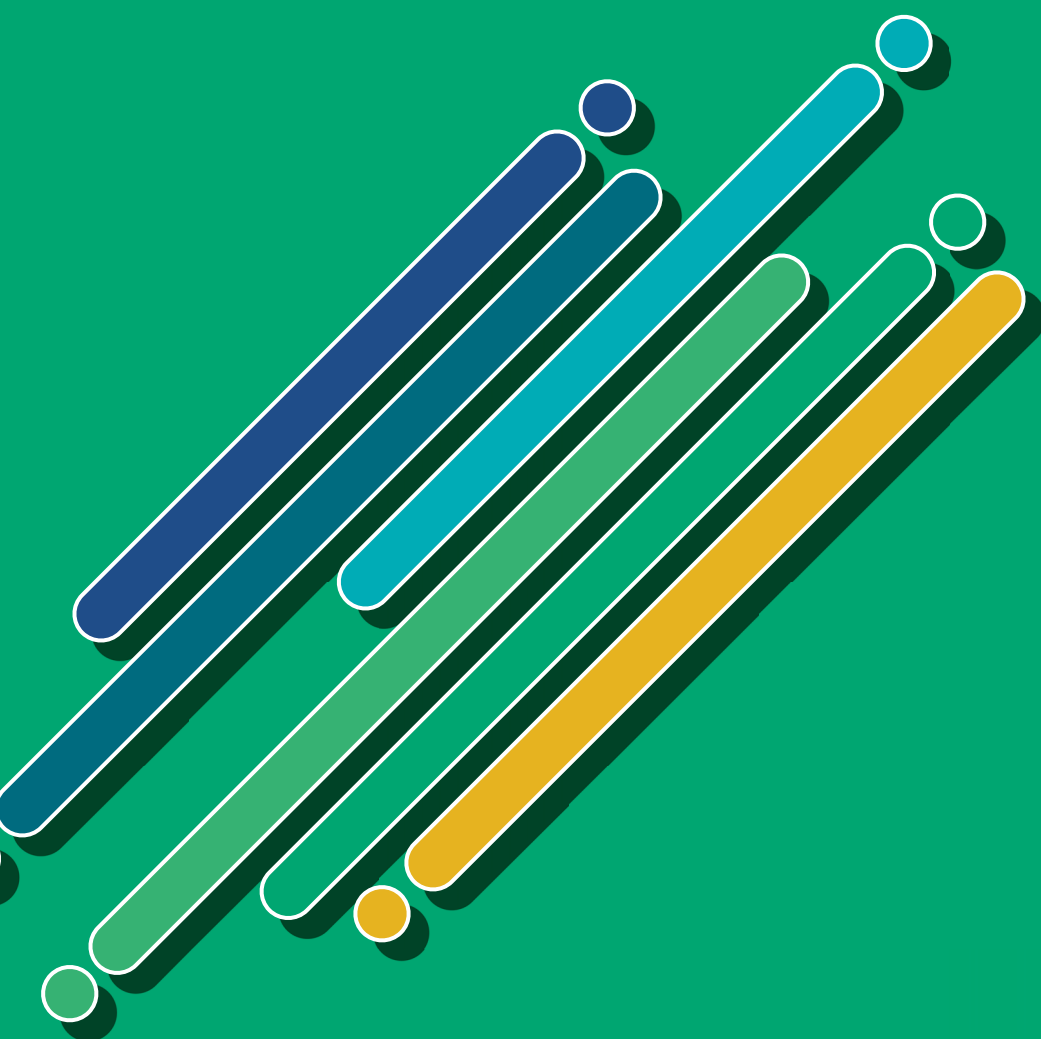
Prevederile pachetului de reformă se vor aplica direct în toate statele membre la doi ani după data publicării în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Statele membre vor avea doi ani la dispoziție pentru a transpune prevederile Directivei în legislațiile naționale.

Pe plan intern, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal a lansat o inițiativă legislativă, supusă dezbaterilor publice prin intermediul paginii oficiale web a autorității, prin care, aparent, se dorește răspunderea la tendințele dezvoltării la nivel global a domeniului protecției datelor cu caracter personal.

Pachetul de reformă prevede o nouă Lege privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, precum și modificarea unui număr de acte legislative, principalele modificări fiind efectuate în actuala Lege privind protecția datelor cu caracter personal.

Analiza modificărilor propuse scoate în evidență că, în principal, pachetul este menit să instituie o autoritate de control al prelucrărilor de date cu caracter personal, care să dispună de suficiente pârghii legale de a interveni, un stat de personal majorat, ridicarea semnificativă a cuantumului amenzilor pentru încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal. Cu titlu separat, menționăm că se intenționează foarte clar ca principiile de protecție a datelor cu caracter personal să fie aplicabile inclusiv activităților ce țin de securitatea statului, asigurarea ordinii publice, activităților speciale de investigație, etc, ceea ce, în linii generale, este în conformitate cu reforma promovată la nivelul Uniunii Europene și la nivelul Consiliului Europei. Pentru a fortifica domeniul de protecție a datelor cu caracter personal, considerăm că proiectele enunțate trebuie să fie susținute de Parlamentul Republicii Moldova.

4 Deficiențe constatate

INTRODUCERE

IMPLEMENTAREA LEGISLAȚIEI PRIVIND PROTECȚIA
DATELOR CU CARACTER PERSONAL

EVALUAREA EXECUTĂRII PLANULUI DE ACȚIUNI PRIVIND
IMPLEMENTAREA STRATEGIEI NAȚIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI DATELOR
CU CARACTER PERSONAL PENTRU ANII 2013–2018,
APROBAT PRIN LEGEA NR. 229 DIN 10 OCTOMBRIE 2013

TENDINȚE LA NIVEL INTERNAȚIONAL ȘI NAȚIONAL

DEFICIENȚE CONSTATATE

RECOMANDĂRI

4. Deficiențe constatate

După cum s-a menționat în conținutul prezentului raport, la nivelul Consiliului Europei și Uniunii Europene domeniul protecției datelor cu caracter personal și asigurării dreptului la viață privată este unul prioritar.

Pe de altă parte, trebuie să menționăm că, deși de la momentul adoptării Legii nr. 133 au trecut 5 ani, nivelul de implementare a acestui act legislativ lasă de dorit. Acest fapt nu poate fi imputat în exclusivitate Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, pentru că, după cum arată Rapoartele anuale²² ale acestei autorități, activitățile executate de angajații acesteia sunt în progresie geometrică permanentă. Urmează a fi abordată, drept problematică și capacitatea funcțională a autorității de control, aceasta având un număr limitat de angajați (21 de angajați²³) și, logic, nu poate exercita atribuțiile de control și supravegere în totalitate, fiind pusă, de fapt, în situația să reacționeze în mare măsură doar la petiții și incidente de securitate de anvergură.

Activitatea Centrului se pare că se axează în mare parte doar la nivelul capitalei, nu și la nivelul întregului teritoriu al Republicii Moldova. Deși această atitudine ar putea fi determinată, în special, de probleme financiare, în perioada imediat următoare ar trebui căutată o soluție în acest sens, mai ales pentru activitățile de conștientizare a societății în general.

O problemă foarte sensibilă este schimbul de informații, inclusiv de date cu caracter personal între cele două maluri ale Nistrului. În acest sens, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului Republicii Moldova, făcând uz de mandatul și competențele funcționale pe care le deține, ar trebui să atragă mai multă atenție acestui fapt. În context, trebuie să fie menționat și cazul Eriomenco contra Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova²⁴, în rezultatul căruia instanțele judecătorești naționale au recunoscut ca fiind ilegală orice dezvăluire prin transmitere a datelor cu caracter personal către instituțiile neconstituționale amplasate geografic în stînga Nistrului. De aceea, ar trebui ca orice dezvăluire către entitățile necontrolate de regimul constituțional al Republicii Moldova să fie interzise, or, în aceste eventuale cazuri persistă riscul condamnării Republicii Moldova de către CEDO.

Multe entități, inclusiv Parlamentul Republicii Moldova, nu au dezvoltat mecanisme de implementare a asigurării dreptului persoanei la protecția datelor cu caracter personal și nu au dezvoltat politici de securitate adecvate, în conformitate cu prevederile art. 23 alin. (1), art. 29 și art. 30 ale Legii privind protecția datelor cu caracter personal, precum și cu Cerințele față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1123 din 14 decembrie 2010.

(22) <http://datepersonale.md/md/rapoarte/>

(23) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=328727>

(24) http://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=9844

Astfel, în prezent, conform Registrului operatorilor²⁵ întocmit de Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, sunt înregistrate drept sisteme informaționale conforme cadrului legal doar 719 sisteme de evidență a datelor cu caracter personal publice și private.

În partea ce ține de Parlamentul Republicii Moldova, menționăm că, potrivit înscrierilor în Registru de evidență a operatorilor de date cu caracter personal, Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova a fost înregistrat abia în luna februarie 2016²⁶ și doar cu un sistem de evidență a datelor cu caracter personal, fapt care arată insuficiența măsurilor luate la nivel de legislativ, pentru executarea prevederilor legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal, deși forul legislativ ar trebui să fie unul dintre cei mai disciplinați operatori de date cu caracter personal.

O altă problemă identificată în cadrul efectuării studiului a fost lipsa reglementării clare a activităților de prelucrare a datelor cu caracter personal, efectuate de Secretariatul Parlamentului, dar și de deputați nemijlocit. Cu titlu de exemplificare, menționăm prevederile Legii nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament²⁷ și ale Regulamentului Parlamentului²⁸, aprobat prin Legea nr. 797 din 02 aprilie 1996, prin care deputatul este în drept să solicite orice informație necesară pentru desfășurarea activității sale, iar instituțiile de la care se solicită informațiile sunt obligate să le comunice. În opinia noastră, prevederile actelor legislative menționate trebuie să fie corelate cu normele Convenției pentru protecția persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal și cu prevederile art. 8 alin. (2) din Convenția Europeană a Drepturilor Omu-

lui. Aici este foarte relevant și util Regulamentul (CE) nr. 45/2001 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date.

Având în vedere experiența și activitatea sectorului non-guvernamental pentru protecția datelor personale referitoare la starea de sănătate și viața sexuală, credem că ar fi de dorit o conlucrare mai strânsă cu aceste instituții și, în special, o atitudine pro-activă a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal și a Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului Republicii Moldova.

Dat fiind caracterul special al acestor date personale și efectul major prin nerespectarea prelucrării în mod legal, cu încălcări flagrante ale dreptului la viață privată, considerăm că acest domeniu ar trebui să fie o prioritate pentru anii următori, inclusiv prin preluarea expertizei deja existente în sectorul non-guvernamental, în special pe problemele specifice sectorului medical (de ex. sistemul de raportare al HIV în RM).

Este îngrijorătoare ignoranța sau lipsa de reacție a unor instituții publice față de acțiunile sau recomandările Centrului²⁹. Aceasta pune un semn de întrebare serios cu privire la capacitatea instituțiilor publice de a contribui la realizarea unei implementări eficiente a datelor cu caracter personal, în special în contextul aspirațiilor de integrare europeană a Republicii Moldova. Astfel, este necesară o conștientizare a importanței datelor personale la nivelul fiecărei instituții publice care procesează astfel de date, fără să lase acest domeniu de protecție doar în responsabilitatea Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal. În acest sens, Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului Republicii Moldova îi revine un rol important în calitate de catalizator al implementării efective

(25) <https://registru.datepersonale.md/web/guest/cautare-in-baza-de-date-cndpc>

(26) <https://registru.datepersonale.md/rodcap/public/publicS-how/160217C148>

(27) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=313277>

(28) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=322831>

(29) <http://datepersonale.md/md/rapoarte/>

a cadrului legislativ și al controlului parlamentar asupra acestei implementări.

În contextul creșterii nivelului de acces la internet în Republica Moldova, un rol din ce în ce mai pregnant din punct de vedere practic, dar și al situațiilor mai complicate din punct de vedere al legii aplicabile, îl are protecția datelor personale pe Internet, în special în contextul rețelelor sociale și ale altor site-uri cu conținut generat de utilizatori. Astfel, mai multe campanii de informare în acest sens sunt necesare pentru populația Moldovei, inclusiv pentru tineri, care sunt tot mai dependenți de utilizarea tehnologiilor inteligente.

O evaluare a interacțiunii și a eventualelor discrepanțe dintre drepturile fundamentale consfințite de Constituția Republicii Moldova, cum ar fi dreptul la viața intimă, familială și private (art. 28), dreptul la libertatea opiniei și a exprimării (art. 32), dreptul la informație (art. 34), care nu sunt drepturi absolute și sunt drepturi concurente. În acest sens, este oportună examinarea comparativă a actelor legislative ce transpun aceste drepturi, cum ar fi Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08 iulie 2011, Legea privind accesul la informație³⁰ nr. 982 din 11 mai 200 și Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64³¹ din 23 aprilie 2010, prin prisma art. 54 al Constituției Republicii Moldova (Restriângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți).

Din punct de vedere al unei legislații sectoriale, sunt încă destul de puține acte normative ce au referințe directe la datele cu caracter personal. Pornind de la faptul că instituțiile statale, în cazul în care intenționează să creeze registre de stat, sunt reglementate de Legea cu privire la registre nr 71 din 22 martie 2007³², acest act legislativ urmează a fi revăzut prin prisma ul-

melor modificări, inclusiv a domeniului privind protecția datelor cu caracter personal.

Aici ar trebui să fie menționată o lacună legislativă în ceea ce privește efectuarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal cu utilizarea mijloacelor de supraveghere video. Această problemă a fost subiect de interes major, fiind mediatizată pe larg hotărârea Judecătoriai Centru³³ care a recunoscut drept ilegală prelucrarea datelor cu caracter personal cu utilizarea mijloacelor de supraveghere video. Trebuie de menționat că, potrivit art. 54 al Constituției Republicii Moldova, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Principala pretenție a reclamanților în acest caz a constat în faptul că în Republica Moldova nu există o lege care să reglementeze supravegherea video în corespundere cu prevederile art. 54 al Constituției Republicii Moldova și art. 8 alin. (2) al CEDO. De menționat că a existat un proiect de lege privind supravegherea video, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de deputați, și care a fost examinat de Guvernul Republicii Moldova³⁴ și prezentat Parlamentului Republicii Moldova pentru adoptare. Acest fapt va permite și acoperirea din punct de vedere legal a supravegherii video efectuate în cadrul examenelor de bacalaureat, dar și supravegherea video efectuată de persoanele fizice și juridice de drept privat pentru asigurarea securității bunurilor sale.

(30) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=311759>

(31) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=335145>

(32) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=325732>

(33) <http://www.jurnal.md/ro/social/2014/12/18/judecatoria-centru-accepta-doleantele-lui-nagacevschi-camerele-din-traficul-rutier-interzise/>

(34) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=345396>

Un alt subiect neacoperit din punct de vedere legal, dar care nu este mai puțin important sau intruziv din punct de vedere al dreptului la viață intimă, familială și privată, este activitatea de recuperare a datoriilor. De menționat că în Republica Moldova acest domeniu este în continuă dezvoltare, serviciile de recuperare a datoriilor nefiind reglementate. Aceste activități presupun în unele cazuri cesionarea creanțelor³⁵, care este acoperită parțial de legislație, dar și prelucrarea datelor cu caracter personal fără cesionarea creanțelor, atunci când agențiile de recuperare a datoriilor activează în calitate de persoană împuternicită de creditor. În acest sens, dat fiind că pentru recuperarea datoriilor aceste entități prelucrează date cu caracter personal, în opinia noastră, ar fi necesară o intervenție la nivel legislativ pentru a reglementa aceste activități, iar prelucrarea datelor cu caracter personal în aceste scopuri ar fi în conformitate cu prevederile art. 4 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal³⁶.

(35) Codul civil al Republicii Moldova, articolul 556

Articolul 556. Dispoziții generale cu privire la cesiunea de creanță

1. O creanță transmisibilă și sesizabilă poate fi cesionată de titular (cedent) unui terț (cesionar) în baza unui contract. Din momentul încheierii unui astfel de contract, cedentul este substituit de cesionar în drepturile ce decurg din creanță.
2. Cesiunea creanței nu poate aduce atingere drepturilor debitorului și nici nu poate face obligația acestuia mai oneroasă.
3. Cedentul este obligat să remită cesionarului actele aferente creanței și să-i pună la dispoziție informația necesară realizării ei.
4. Sunt incesibile creanțele privitoare la încasarea pensiei alimentare, la repararea prejudiciului cauzat vieții și sănătății persoanei, precum și la alte drepturi legate de persoana creditorului.
5. Cesiunea de creanță trebuie să fie încheiată în forma cerută pentru actul juridic în al cărui temei s-a născut creanța cesionată.

Articolul 557. Consimțământul debitorului

Titularul unei creanțe o poate transmite, fără consimțământul debitorului, unui terț dacă aceasta nu contravine esenței obligației, înțelegerii dintre părți sau legii. Înțelegerea cu debitorul asupra inadmisibilității cesiunii produce efecte doar atunci când acesta are un interes legitim în acest sens.

(36) **Articolul 4.** Caracteristica datelor cu caracter personal

1. Datele cu caracter personal care fac obiectul prelucrării trebuie să fie:
 - a) prelucrate în mod corect și conform prevederilor legii;
 - b) colectate în scopuri determinate, explicite și legitime, iar ulterior să nu fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri. Prelucrarea ulterioară a datelor cu caracter personal în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică nu este considerată incompatibilă cu scopul colectării dacă se efectuează cu respectarea prevederilor prezentei legi, inclusiv privind notificarea către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, și

Situația este critică și în domeniul privat. Agenții economici naționali nu atrag atenție suficientă acestui domeniu și admit frecvent încălcări la capitolul asigurarea protecției datelor cu caracter personal. Excepție fac firmele, sucursale ale unor întreprinderi multinaționale sau cu acționariat din străinătate, care au deja niște reguli corporatiste mai stricte sau au adoptat coduri de conduită interne sau internaționale. Acestea pot conține, în funcție și de domeniul de activitate al firmelor, și dispoziții practice referitoare la protecția datelor cu caracter personal.

În ultima perioadă, se atestă o creștere vertiginosă a încălcărilor în domeniul protecției datelor cu caracter personal, această creștere fiind datorată, în mare măsură, sporirii nivelului de percepere a riscurilor de către cetățeni, nu și reacției autorităților publice.

O problemă importantă care s-a reliefat pe parcursul timpului, constă în absența unor rezultate palpabile la capitolul promovării conceptului de „date cu caracter personal” și „viață privată”; la capitolul cointeresării societății dar și a mass-mediei în reflectarea subiectului de protecție a datelor cu caracter personal. Republica Moldova se află, deocamdată, la etapa de promovare a semnificației dreptului de viață privată. Acest drept nu este perceput încă în suficientă măsură ca un drept inerent ființei umane, care solicită statului nu numai datoria de nemixtiune, dar și obligațiuni pozitive care cer

cu respectarea garanțiilor privind prelucrarea datelor cu caracter personal, prevăzute de normele ce reglementează activitatea statistică, cercetarea istorică și cea științifică;

- c) adecvate, pertinente și neexcesive în ceea ce privește scopul pentru care sunt colectate și/sau prelucrate ulterior;
- d) exacte și, dacă este necesar, actualizate. Datele inexacte sau incomplete din punctul de vedere al scopului pentru care sunt colectate și ulterior prelucrate se șterg sau se rectifică;
- e) stocate într-o formă care să permită identificarea subiecților datelor cu caracter personal pe o perioadă care nu va depăși durata necesară atingerii scopurilor pentru care sunt colectate și ulterior prelucrate. Stocarea datelor cu caracter personal pe o perioadă mai mare, în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică, se va face cu respectarea garanțiilor privind prelucrarea datelor cu caracter personal, prevăzute de normele ce reglementează aceste domenii, și numai pentru perioada necesară realizării acestor scopuri.

în mod concret de la autorități să întreprindă măsuri rezonabile și adecvate pentru a proteja drepturile individului.

Din punct de vedere al investițiilor străine din statele membre ale UE care includ și transferul transfrontalier a datelor personale, un interes deosebit ar putea suscita obținerea de către RM a unui nivel de protecție adecvat a datelor cu caracter personal, în conformitate cu normele europene. Un asemenea statut ar însemna schimbul liber de date cu caracter personal între firme din interiorul UE cu cele din RM sau chiar activități colaterale, cum ar fi stocarea ori prelucrarea datelor în centre de date din RM, ultima pornind de la dezvoltarea domeniului Tehnologiilor Informaționale la nivel de țară, fapt recunoscut de toți partenerii externi, ar putea deveni un centru regional de succes.

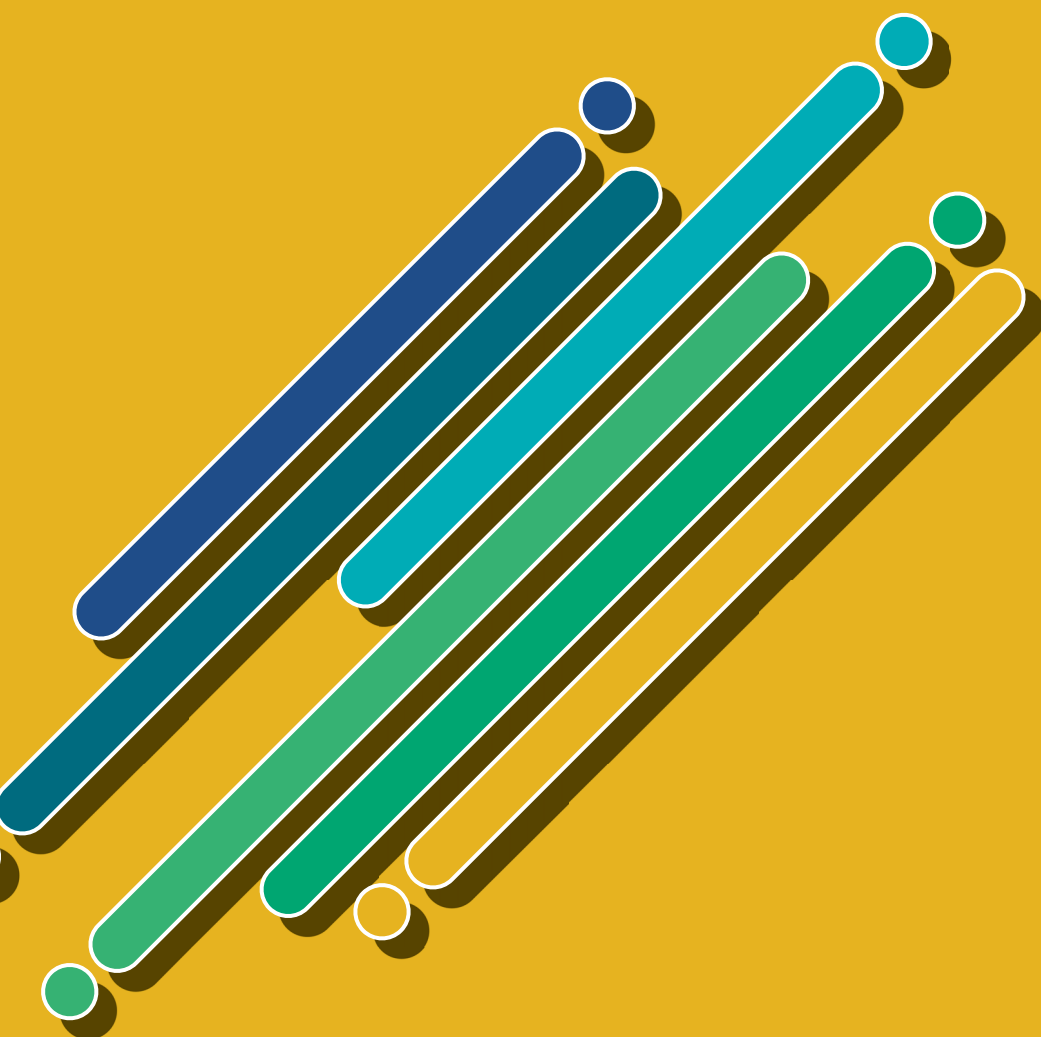
Un alt subiect important discutat la nivel european, dar care pare că nu se află pe agenda conducerii Republicii Moldova, este dezvoltarea unui cadru solid de interoperabilitate, ținând cont de cele mai înalte standarde de confidențialitate și securitate a datelor cu caracter personal.

Nu în ultimul rând, trebuie de reglementat foarte clar regimul și modalitatea de prelucrare a datelor cu caracter personal în scopuri de arhivare, cercetare istorică, științifică, precum și cele colectate în scopuri de statistică. Însă acestor prelucrări de date cu caracter aparent nu li se aplică un nivel suficient de atenție, deși la nivelul Consiliului Europei și Uniunii Europene aceste subiecte sunt de interes major, fiind direct legate de dezvoltarea normală a societății, tehnologiilor, dar și a asigurării cu informații pentru istoria contemporană.

În virtutea celor expuse mai sus,, constatăm mai multe realizări, dar și deficiențe la capitolul protecția datelor cu caracter personal. Totuși, având în vedere faptul că asigurarea protecției datelor cu caracter personal este unul din criteriile de evaluare a îndeplinirii planului de acțiuni în contextul integrării europene, Republica Moldova și instituțiile responsabile urmează să urgenteze implementarea cadrului legal aprobat și, respectiv, conformarea cu cerințele actelor internaționale ratificate.

5 Recomandări

INTRODUCERE

IMPLEMENTAREA LEGISLAȚIEI PRIVIND PROTECȚIA
DATELOR CU CARACTER PERSONAL

EVALUAREA EXECUTĂRII PLANULUI DE ACȚIUNI PRIVIND
IMPLEMENTAREA STRATEGIEI NAȚIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI DATELOR
CU CARACTER PERSONAL PENTRU ANII 2013–2018,
APROBAT PRIN LEGEA NR. 229 DIN 10 OCTOMBRIE 2013

TENDINȚE LA NIVEL INTERNAȚIONAL ȘI NAȚIONAL

DEFICIENȚE CONSTATATE

RECOMANDĂRI

5. Recomandări

5.1. La nivelul instituțional al Parlamentului Republicii Moldova

1. Ajustarea politicii de securitate în conformitate cu prevederile Capitolului III din Cerințele față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1123 din 14 decembrie 2010, notificarea și înregistrarea tuturor bazelor de date în Registrul de evidență a operatorilor de date cu caracter personal, în conformitate cu prevederile art. 23, art. 28, art. 29 și art. 30 ale Legii privind protecția datelor cu caracter personal;
2. Valorificarea conceptului de persoană responsabilă de protecția datelor cu caracter personal la nivelul Parlamentului Republicii Moldova, în calitatea sa de operator de date cu caracter personal;
3. Elaborarea unui ghid ce ține de protecția datelor cu caracter personal la nivel instituțional, ținând cont de prevederile Regulamentului (CE) nr. 45/2001 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date, fiind în acest sens de ajutor și Ghidul Parlamentului European în protecția datelor cu caracter personal⁽³⁷⁾;
4. Audierea Rapoartelor anuale ale Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal în ședința plenară a Parlamentului, în scopul familiarizării aleșilor poporului cu domeniul protecției datelor cu caracter personal, dar și în scopul sensibilizării publicului larg asupra acestui domeniu;
5. Implicarea și utilizarea expertizei Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal în cadrul dezbaterilor parlamentare a proiectelor de legi ce prevăd prelucrarea datelor cu caracter personal.
6. Examinarea comparativă a actelor legislative ce transpun drepturile fundamentale, în speță: Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08 iulie 2011, Legea privind accesul la informație⁽³⁸⁾ nr. 982 din 11 mai 2000 și Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64⁽³⁹⁾ din 23 aprilie 2010, prin prisma art. 54 al Constituției Republicii Moldova (Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți), cu elaborarea unui raport la subiect.
7. Stabilirea unui plan de acțiuni în vederea îndeplinirii standardelor europene pentru recunoașterea Republicii Moldova în calitate de "stat care asigură un nivel adecvat de protecție".
8. Examinarea problematicii schimbului de informații între instituțiile constituționale ale Republicii Moldova și preținsele autorități din stânga Nistrului, cu expunerea unei poziții clare a Parlamentului Republicii Moldova la acest subiect sensibil.

(37) http://www.europarl.europa.eu/pdf/data_protection/guide_en.pdf

(38) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=311759>

(39) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=335145>

5.2. În procesul de creație legislativă

1. Examinarea pachetului de legi elaborat de Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în vederea asigurării conformității acestora cu reforma protecției datelor cu caracter personal în cadrul Uniunii Europene și Consiliului Europei, cu susținerea, după caz, a acestora, ținând cont de următoarele aspecte critice:
2. dreptul de a fi uitat;
3. "consimțământ clar și afirmativ" privind procesarea datelor personale de către persoana respectivă;
4. dreptul de a transfera datele personale către un alt furnizor de servicii;
5. dreptul de a ști dacă datele au fost furate;
6. siguranța că politicile privind viața personală sunt explicate clar și în limbaj simplu;
7. mai bună aplicare a legii și amenzi de până la 4% din cifra de afaceri totală a companiei pentru a preveni încălcarea legii.
8. Inițierea procedurii de revizuire a Legii cu privire la registre nr 71 din 22 martie 2007, prin prisma ultimelor modificări, inclusiv a domeniului privind protecția datelor cu caracter personal.
9. Reanimarea proiectului de lege privind supravegherea video sau, după caz, inițierea unui nou proiect în acest domeniu.
10. Intervenirea la nivel legislativ prin reglementarea activității de recuperare a datelor, ținând cont de intruzivitatea acestui domeniu în dreptul la protecția datelor cu caracter personal.
11. Inițierea procedurii de adaptare a prevederilor Legii nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament și a Regulamentului Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797 din 02 aprilie 1996 la principiile

de protecție a datelor cu caracter personal, în special la cele statuate de art. 5 al Convenției nr. 108 și art. 4 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal.

5.3. Recomandări generalizate

- 5.3.1. Modificarea Legii nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament și a Regulamentului Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797 din 02 aprilie 1996, în conformitate cu normele Convenției pentru protecția persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal și art. 8 alin. (2) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Aici este foarte relevant și util Regulamentul (CE) nr. 45/2001 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date. În acest context, urmează a fi determinat clar în textul legislației de specialitate în domeniul cine este operator de date cu caracter personal și persoana împuternicită de operator, reieșind din noțiunile prevăzute de Legea privind protecția datelor cu caracter personal.
- 5.3.2. Identificarea și notificarea tuturor sistemelor de evidență în care se prelucrează date cu caracter personal la nivelul Parlamentului Republicii Moldova.
- 5.3.3. Elaborarea unui ghid ce ține de protecția datelor cu caracter personal la nivelul Parlamentului Republicii Moldova, ținând cont de prevederile Regulamentului (CE) nr. 45/2001 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date, fiind în acest sens de ajutor și Ghidul Parlamentului European în protecția datelor cu caracter personal.

- 5.3.4. Examinarea oportunității desemnării persoanei responsabile de protecția datelor cu caracter personal la nivelul Parlamentului Republicii Moldova, în calitatea sa de operator de date cu caracter personal.
- 5.3.5. Examinarea oportunității intervenirii cu proiecte de acte legislative care să reglementeze operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal în activitatea de recuperare a datoriilor și domeniul supravegherii video.
- 5.3.6. Examinarea oportunității intervenirii cu proiecte de acte legislative care să reglementeze modalitățile de prelucrare a datelor cu caracter personal în scopuri de arhivare, cercetare istorică, științifică, de colectare și de statistică.
- 5.3.7. Inițierea procedurii de revizuire a Legii cu privire la registre nr 71 din 22 martie 2007, prin prisma ultimelor modificări, inclusiv în domeniul privind protecția datelor cu caracter personal.
- 5.3.8. Examinarea pachetului de legi elaborat de Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal în vederea asigurării corespunderii acestora cu reforma protecției datelor cu caracter personal în cadrul Uniunii Europene și Consiliului Europei, cu susținerea, după caz, a acestora, ținând cont de următoarele aspecte critice:
- dreptul de a fi uitat;
 - "consimțământ clar și afirmativ" privind procesarea datelor personale de către persoana respectivă;
 - dreptul de a transfera datele personale către un alt furnizor de servicii;
 - dreptul de a ști dacă datele au fost furate;
 - siguranța că politicile privind viața personală sunt explicate clar și în limbaj simplu;
- mai bună aplicare a legii și amenzi de până la 4% din cifra de afaceri totală a companiei pentru a preîntâmpina încălcarea legii.
- 5.3.9. Examinarea comparativă a actelor legislative ce transpun drepturile fundamentale, în special: Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08 iulie 2011, Legea privind accesul la informație nr. 982 din 11 mai 200 și Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, prin prisma art. 54 al Constituției Republicii Moldova (Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți), cu elaborarea unui raport la subiect. După caz, elaborarea unui proiect de act legislativ de interpretare a prevederilor acestora.
- 5.3.10. Organizarea audierilor în Parlament a raportului final al activității speciale de investigații, în condițiile art. 38 alin. (3) al Legii privind activitatea specială de investigații, în privința respectării dreptului persoanei la viața intimă familială și privată, protecția datelor cu caracter personal, după caz cu efectuarea unui studiu pe acest segment.
- 5.3.11. Organizarea audierilor parlamentare pe subiectul schimbului de informații, inclusiv de date cu caracter personal între cele două maluri ale Nistrului.
- 5.3.12. Stabilirea unui plan de acțiuni în vederea îndeplinirii standardelor europene pentru recunoașterea Republicii Moldova în calitate de "stat care asigură un nivel adecvat de protecție".
- 5.3.13. Inițierea elaborării unui studiu privind respectarea art. 11 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal care prevede că, condițiile și termenii de stocare a datelor cu caracter personal se stabilesc de legislație, ținându-se cont de prevederile art.4 alin.(1) lit.e). La expirarea termenului de stocare, datele cu caracter personal urmează a fi distruse în modul stabilit de lege.

- 5.3.14 Examinarea bugetului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal sub aspectul corespunderii cuantumului mijloacelor financiare alocate prin prisma activităților prevăzute în Planul de Acțiuni privind implementarea Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013–2018.
- 5.3.15 Revizuirea prevederilor articolelor 177, 178 și 179 din Codul penal al Republicii Moldova prin concretizarea semnelor infracțiunii, definirii prin prisma legislației penale a noțiunii de "viață personală" și a întinderii acestei noțiuni potrivit practicii Curții Europene a Drepturilor Omului.
- 5.3.16 Intensificarea campaniilor de informare a operatorilor de date cu caracter personal privind obligația de autorizare a transferului transfrontalier de date cu caracter personal la Centru. În cazul autorităților publice, la momentul elaborării tratatelor internaționale ce implică schimb transfrontalier de date cu caracter personal, urmează a se ține cont de prevederile Convenției pentru protecția persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal și de art. 32 alin. (7) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal. Totodată, toate aceste proiecte de tratate internaționale trebuie să fie avizate în mod obligatoriu de Centru, suportul Parlamentul Republicii Moldova și a Guvernului Republicii Moldova fiind strict necesar, pentru neadmiterea negocierii, semnării, ratificării unor acorduri ce permit transmiterea transfrontalieră de date cu caracter personal în lipsa unor garanții pentru drepturile subiecților acestor date.
- 5.3.17 Examinarea oportunității reținerii integrale a declarațiilor Republicii Moldova formulate la Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal prin Legea nr. 271 din 07 noiembrie 2013.
- 5.3.18 Examinarea oportunității modificării Constituției Republicii Moldova prin completarea cu dreptul la protecția datelor cu caracter personal, după modelul mai multor state europene (Ungaria).

